

Turkish Proverbs & Idioms

Turkish - English

Türk
Atasözleri
ve
Deyimleri
Sözlüğü

Türkçe - İngilizce

A Publication of the
Australia Western Thrace Turkish Association
Sihem Imam-Hüseyin

Turkish Proverbs & Idioms

Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü

Turkish Proverbs & Idioms

Turkish – English with Explanations

Compiled/Prepared by: Sihem İmam-Hüseyin (Mrs)

On behalf of the

Australia Western Thrace Turkish Association

Cover: Sihem İmam-Hüseyin

Print & Bound: Printmode – Melbourne

1st Edition: October 2007 - Melbourne

A Publication of the

Australia Western Thrace Turkish Association

103-109 Union Street, Windsor Vic 3181

Tel/Fax: +61 3 9510 4889

Email: westernthrace@hotmail.com

ISBN 978-0-646-48033-6

Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü

Türkçe – İngilizce Açıklamalı

Derleyen/Düzenleyen: Sihem İmam-Hüseyin

Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği adına

Kapak: Sihem İmam-Hüseyin

Baskı ve Cilt: PrintMode - Melbourne

İlk Baskı: Ekim 2007 – Melbourne

Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği Yayınları

Turkish Proverbs & Idioms

Turkish – English
With explanations

Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü

Türkçe – İngilizce
Açıklamalı

Compiled by / Derleyen:

Sihem İmam-Hüseyin
on behalf of AWTTA / ABTTD adına

A Publication of the
Australia Western Thrace Turkish Association

Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği Yayınları

Abbreviation and Explanations

AWTTA - Australia Western Thrace Turkish Association

For each proverb, the English equivalent has been shown in quotation marks, in italics.

e.g. “*Two hands are better than one*”

***

Kısaltma ve Açıklamalar

ABTTD - Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği

Kelime anlamı: Atasözlerinde, gerektiğinde bazı kelimelerin anlamı [parantez içinde], bulundukları atasözünün ardından açıklanmıştır.

Örnek - [aba: yün hırka, kadir: değer]

*“Dedicated to those beautiful Western Thracian Turkish mothers
who have migrated to Australia and raised their children in the
best way possible despite all difficulties...”*

***

*“Avustralya'ya göç edip bütün zorluklara rağmen
çocuklarını en iyi şekilde yetiştiren o güzel
Batı Trakyalı Türk analarına...”*

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

CONTENTS

Introduction	1
Foreword	3-4
Special Thanks	7
About The Book	9
A Brief Introduction of Western Thrace	10
Western Thracian Turks in Australia	11-12
Short Folk Stories of Sayings used by Western Thracian Turks	17-21
Proverbs from Western Thrace	27
Idioms from Western Thrace	32-34
Proverbs and Idioms used by Cypriot Turks	35-36
Proverbs A-Z Turkish – English with explanations	37-136
Idioms A-Z Turkish – English with explanations	137-166
Bibliography	167-168

İÇİNDEKİLER

Sunuş	2
Önsöz	5-6
Teşekkür	8
Kitap Hakkında	13
Batı Trakya'nın Kısa Tanıtımı	14
Avustralya'da Batı Trakya Türkleri	15-16
Batı Trakya Türkleri'nde Kalıplaşmış Bazı Sözlerin Kısa Hikâyesi	22-26
Batı Trakya'da Atasözleri	28-31
Batı Trakya'da Deyimler	32-34
Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimleri	35-36
Atasözleri A-Z'ye Türkçe – İngilizce Açıklamalı	37-136
Deyimler A-Z'ye Türkçe – İngilizce Açıklamalı	137-166
Kaynakça	167-168

INTRODUCTION

Australia Western Thrace Turkish Association, Media Section has been striving to promote awareness of Turkish culture among our children and the Australian community in general since 1993. Feriha Reşitoğlu, who is one of the founders of the "Avustralya'da Elele" (Harmony in Australia) magazine, a publication of Australia Western Thrace Turkish Association, commenced a project to publish some of the common Turkish proverbs and idioms as a book in Turkish and English in 2005. (While she was the President of the AWTT Women's association).

Sihem İmam-Hüseyin, together with Feriha Reşitoğlu was behind many cultural projects since 1994, including the preparation and publication of "Elele" magazine which is still being published today. She also assisted Feyyaz Sağlam's book "Western Thrace Turks in Australia", published in 2006, as she believes that the best way to teach our culture to future generations is in the form of written publications.

We, as Western Thracian Turks, will be happy if we can convey a message to the Australian community that the "Turkish Proverbs & Idioms" with Turkish and English explanations dictionary, prepared by Sihem İmam-Hüseyin over a year using various sources, is indeed important for our education.

We would like to thank Sihem İmam-Hüseyin who compiled this valuable book on behalf of the Australia Western Thrace Turkish Association, and wish her success in her future endeavours.

Ayşe Aday
2007 – Melbourne

SUNUŞ

1993 yılından beri Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği, Basın Yayın Kolu, Türk Kültürünü çocuklarımıza ve Avustralya toplumuna tanıtmaya çalışmalarını sürdürüyor.

Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği'nin yayın organı olan "Avustralya'da Elele" dergisini başlatanlardan biri olan Feriha Reşitoğlu, Türk Atasözleri ve Deyimleri'nin bir bölümünü Türkçe – İngilizce olarak derlenip kitaplaştırılma projesini de 2005'te başlattı. (ABTT Kadınlar Derneği 2001-2005 başkanlık görevi döneminde).

Feriha Reşitoğlu ile beraber 1994 yılından beri birçok kültürel etkinlikleri gerçekleştiren Sihem İmam-Hüseyin, aynı zamanda Elele dergisinin hazırlanıp yayımlanması çalışmalarında bulundu ve bugüne kadar devam etmesini sağladı.

Ayrıca, eğitimin ve kültürümüzün gelecek nesillere ve Avustralya toplumuna kalıcı olabilecek şekilde yazılı olarak bırakılmasının önemli olduğuna inandığından, Feyyaz Sağlam'ın yazdığı "Avustralya'da Batı Trakya Türkleri" kitabının 2006 yılında yayımlanmasına büyük katkısı oldu.

Sihem İmam-Hüseyin'in birçok kaynaklardan faydalanarak bir yıldan beri aralıksız çalışıp hazırladığı bu Türkçe-İngilizce açıklamalı "Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü"nün insan hayatında ne kadar eğitici olduğunu Avustralya toplumuna iletebilirsek, Batı Trakya Türkleri olarak bununla mutlu olacağız.

Bu kitabı, **Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği** adına büyük bir özenle hazırlayıp bize kazandıran Sihem İmam-Hüseyin'e teşekkür eder yeni ve verimli çalışmalarının devamını dileriz.

Ayşe Aday
2007 - Melbourne

FOREWORD

Proverbs and Idioms, as in every language, are educational short sayings to advice or warn people and to help steer them in the right direction.

Fundamental Turkish Dictionary (Kemal Demiray, 3rd Edition, Istanbul, 1988) describes “proverb” as: “An anonymous opinion, which is a result of long experience and observations, expressed in a short and effective way.”

Vural Sözer, in his “Dictionary of Proverbs for those who listen to their elders” (3rd Edition, February 2001, Istanbul) gives examples of how other authors describe the word “proverb”. He agrees that the best description is made by philologist Ömer Asım Aksoy, who fought against people wanting to deviate from Atatürk’s “Language Reform”. His description is: “Proverbs are short expressions of our forefathers’ ideas based on their long experience and observations, wise thoughts or advice, complying with rigid forms and general rules accepted by public.”

Fundamental Turkish Dictionary (Kemal Demiray – 3. Edition, Istanbul, 1988) defines “idiom” as:

“Colloquial words that have different meanings than the original intent.”

Scholar Ömer Asım Aksoy defines an “idiom” as: “Colloquial groups of words that carry popular meanings different from their original intent.” Wide Scope Idioms Dictionary (Vural Sözer – 3. Edition, Istanbul, 2001).

Turkish proverbs and idioms are also used by the Western Thracian Turks as they are or within the local dialect.

Proverbs and idioms used in Western Thrace are included in a section of this book.

I can say that this work supports the multicultural policy of the Australian Government trying to enrich Australian culture by encouraging ethnic groups to share their culture with each other.

Objective: The main objective is to convey a message to the Australian public that our proverbs and idioms, as part of the Turkish culture, are a treasure which best describes the moral values, feelings and viewpoints of our nation. Another objective is to provide a resource for schools and libraries, for the Turkish children or anyone doing a project or conducting research into Turkish proverbs.

Education and knowledge are essential for the individual's success and development. Our proverbs and idioms play an important part in education. I believe that this dictionary, which I compiled and prepared **on behalf of the Australia Western Thrace Turkish Association** as an amateur will be of some help for those who use it.

I would like to thank everyone who has contributed to and supported the publication of this book.

Sihem İmam-Hüseyin

Vice President / Publication Officer
AWTTA, 2007 - Melbourne

ÖNSÖZ

Atasözleri ve deyimler, biz Türkler’de olduğu gibi diğer toplumlarda da bulunan, insanlara doğru yolu göstermek için öğüt veya ikaz mahiyetinde söylenen eğitici, kısa sözlerdir. Kötüleyici, kırıcı veya aşağılayıcı değildir.

“Temel Türkçe Sözlük” (Kemal Demiray - 3. Baskı, İstanbul, 1988) atasözünü şöyle tanımlıyor:

“Uzun deneyim ve gözlemler sonucu bir düşüncüyü kısaca ve etkili biçimde veren, söyleyeni belli olmadığı için folklor ürünü sayılan söz.”

Vural Sözer; “Büyük sözü dinleyenler için Atasözleri Sözlüğü”nde (3. Baskı, Şubat 2001, İstanbul), birçok yazarın yayınladıkları kitaplarda atasözü sözcüğünü nasıl tanımladıklarını örnek olarak veriyor.

En olgun tanımlamayı, ömrünü Atatürk’ün başlattığı “Dil Devrimi”ni yolundan saptırmaya çalışanlarla savaşıarak geçirmiş olan gerçek dil bilgini Ömer Asım Aksoy’un yaptığını belirtiyor. Atasözü tanımlaması şöyle:

“Atalarımızın, uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözlerdir.”

Temel Türkçe Sözlük (Kemal Demiray - 3. Baskı, İstanbul, 1988), deyimini şöyle tanımlıyor:

“Çoğu öz anlamından az çok ayrı bir anlam bildiren kalıplaşmış söz.”

Ömer Asım Aksoy ise deyimleri şöyle tanımlıyor: “Çekici bir tanıtım kılığı taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan, kalıplaşmış sözcük topluluklarına deyim denir.” Geniş Kapsamlı Deyimler Sözlüğü (Vural Sözer – 3. Baskı, Şubat 2001, İstanbul.)

Türk dilinde kullanılan atasözleri ve deyimler, Batı Trakya Türkleri tarafından da aynı veya yöre ağzı ile kullanılmaktadır. Batı Trakya’da kullanılan atasözleri ve deyimler kitabımızın bir bölümünde genişletilmiş olarak belirtilmiştir.

Avustralya Hükümeti’nin çok kültürlülük politikası doğrultusunda etnik toplumların kendi kültürlerini diğer etnik gruplarla paylaşarak zengin bir Avustralya kültürünün meydana gelmesini destekleyen bu çalışmanın yerinde olduğunu söyleyebilirim.

Amaç: Türk kültürünün bir parçası olan atasözlerimizin milletin kendine özgü duyusunu, düşüncesini, mânevi değerlerini, hayata ve olaylara bakış açısını en iyi şekilde ortaya koyan birer hazine olduğunu Avustralya toplumuna aktarmaktır.

Atasözleri sözlüğümüzün bir diğer amacı da, Türk çocuklarına veya Türk Atasözleri hakkında yapılacak projelere ve araştırmalara katkı sağlamak için bu kitabın okul ve kütüphanelerde bulundurulmasıdır.

Eğitim ve bilgi, insanı yücelten, başarıya ulaşmasını sağlayan önemli etmenlerdendir. Atasözlerimizde de devamlı insanları eğitip bilgilendirme gayeleri olduğunu bildiğim için; **Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği adına** zevkle fakat amatörce bir çalışma sonunda derleyip hazırladığım bu sözlüğün, başvuranlar için yararlı olacağına inanıyorum.

“Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü”nün yayımlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Sihem İmam-Hüseyin

Başkan Yrd./Basın Yayın Görevlisi
ABTTD, 2007 - Melbourne

SPECIAL THANKS

On behalf of the Australia Western Thrace Turkish Association, I would like to thank the following people and institutions for their help in preparing the “Turkish Proverbs & Idioms” Turkish – English with explanations dictionary.

City of Stonnington -
Community Grants for project funding

Feriha Reşitoğlu, for starting the project and gathering most of the proverbs and idioms

Saide Mestan, Raife Meyzin, Cayde Haliloğlu and Perihan Hafız-Hüseyin for collecting some of the proverbs, also **to all the women** who contribute to this project

Memet İmam-Hüseyin for selecting and adding new proverbs and their Turkish meanings

Ayşe Aday, Emrah Reşitoğlu, Emine Öz, Ümit Uğur, Yılmaz Gürsoy and Canan Yücal for English translations

Gündoğdu Gencer for English translations and copy editor

PrintMode for printing and binding

Sihem İmam-Hüseyin

TEŞEKKÜR

“Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü” Türkçe-İngilizce Açıklamalı kitabının fon müracaatından basılışına kadar katkıda bulunan aşağıdaki şahıs ve kuruluşlara, Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği adına teşekkür ederim.

Proje fonu:

**City of Stonnington -
Community Grants**

Atasözleri kitap projesini başlatan, atasöz ve deyimlerin çoğunu toplayan: **Feriha Reşitoğlu**

Atasöz ve deyim verenler: **Saide Mestan, Raife Meyzin, Cayde Haliloğlu, Perihan Hafız-Hüseyin ve emeği geçen bütün kadınlar**

Atasözleri ve deyim seçimi, yeni eklemeler ve Türkçe açıklamaları: **Memet İmam-Hüseyin**

Atasözleri, deyim ve yazıların İngilizce'ye çevirisi ve İngilizce açıklamaları: **Ayşe Aday, Emrah Reşitoğlu, Emine Öz, Ümit Uğur, Yılmaz Gürsoy, Canan Yücal ve Gün Gencer**

Yazım ve çevirilerin düzeltilmesi: **Gün Gencer**

Dizgi ve Baskı: **PrintMode Matbaası - Melbourne**

Sihem İmam-Hüseyin

About the Book

Dear Reader,

Sihem İmam Hüseyin, who is a member of the Australia Western Thrace Turkish Association, through her great effort and commitment has compiled the “Turkish Proverbs & Idioms” book that you currently have in your possession. It is a valuable contribution to multicultural Australia..

This book is itself proof that our beautiful language is indeed very rich. It contains very meaningful proverbs that perhaps you may not have heard of previously. This book explores their philosophical and literary characteristics and in it you will find a selection of anonymous short stories, proverbs and idioms commonly used by Western Thrace Turks. The book also includes short explanations and English translations of the Turkish text.

The “Turkish Proverbs & Idioms” with its English translations will benefit Australians and the Turkish community within Australia who have an interest in the Turkish language and culture. This book is a reflection of the beauty of our language, and if it makes a small contribution to exposing the reader to the richness of our language, it has achieved its goal.

We hope you will enjoy reading the selected 410 proverbs and 150 idioms presented to you in this book.

Administrative Committee

Australia Western Thrace Turkish Association

A Brief Introduction of Western Thrace

Western Thrace is a region situated between the rivers of Meric and Karasu. On the eastern side of Western Thrace is Turkey; on the west is Macedonia of Greece; on the north is Bulgaria and on the south is the Aegean Sea.. Western Thrace has a land size of 8576 square kilometres. There are roughly 120 000 Turks living in Western Thrace. Turks mainly populate the İskeçe, Gümülcine and Evros regions.

The history of Turks in Western Thrace begins between the fourth and fifth centuries when the Huns migrated there from the north. Forty three different Turkish tribes have come and gone from the region during the next eight centuries. Then, between 1360-1913, the Ottoman Empire (Turks) ruled the region for five and a half centuries.

As a result, most proverbs are used within a wide geographical area with little or no alteration to the original. In those times when travelling was difficult, some proverbs remained localised.

After the Turkish War of Independence, the Treaty of Lausanne was signed on the 24th of July 1923 whereby Western Thrace became a part of Greece. This treaty ensured that the Western Thrace Turks remained in Greece while the Greeks in Istanbul remained in Turkey, as a minority.

The Western Thrace Turks who live in Greece as a minority, have retained these Turkish proverbs and idioms until this day.

Western Thracian Turks in Australia

The first family from Western Thrace arrived in Australia and set foot on Melbourne soil on the 23rd of September 1969. A short time later another four families arrived. A group of 15 more families arrived in Melbourne on 17th of December, 1970. After this, more groups arrived intermittently.

Roughly all Western Thrace Turks migrated to the suburb of Prahran because their fellow countrymen were there to receive them. After several years, a few families went to live in other suburbs.

Our people who have migrated to Australia with few visible belongings, have also brought with them a hidden source of culture, life experience as well as happy and sad memories.

Strange and different in many ways, the Australian way of life did not compare to life in Western Thrace and so community members began to make plans to form an association of their own in 1971. This association was to ensure that the community members maintained their language, culture and religion and teach it to their children. On 3rd of April, 1976 the “ Australia Western Thrace Turkish Association ” was officially formed.

Today, the Australia Western Thrace Turkish Association is situated at 103-109 Union Street, Windsor, VIC 3181 and it answers to all types of needs within the community. The community runs all of its social and cultural activities within these premises. Today, it is estimated that around 600 Western Thrace Turks live in Melbourne.

The Association aims to have community members who respect Australian laws and regulations; to introduce our beautiful culture and people to the general public in this wonderful country of ours that we all call home; to work towards establishing a better understanding of multiculturalism, diversity and understanding among cultures in Australia.

In view of their future goals, the Western Thracian Turks who have come to Australia with a store of knowledge of proverbs and idioms have decided to compile these in a book form in order to pass on their knowledge to future generations within their community and to the wider Australian community.

The dictionary of “*Turkish Proverb & Idioms*” you currently hold in your hand is the third book the Australia Western Thrace Turkish Association has published.

Second Publication: *Western Thrace Turks in Australia*, (Feyyaz Sağlam – 2006 İzmir).

First Publication: *A Study of Literature from Turks in Greece (Western Thrace Turks)*, Volume 4 (Feyyaz Sağlam – 1996, İzmir).

AWTTA’s one other publication is the “Avustralya’da Elele” (Harmony in Australia) magazine.

1st edition: September 1993

38th edition: December 2006

Kitap Hakkında

Değerli Okur,

Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği üyelerinden Sihem İmam-Hüseyin’in özverili çalışmaları neticesinde hazırlanan “Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü” adlı elinizdeki bu kitap, çokkültürlü Avustralya’ya değerli bir katkıdır.

Güzel dilimizin zenginliğinin bir ispatı olan bu kitapta, belki de bugüne kadar duymadığınız, bilmediğiniz birbirinden güzel ve Batı Trakya toplumunun da kullandığı anlamlı atasözlerini ve deyimlerini bulacaksınız. Bir veya iki cümle ile anlamı sayfalara sığmayan anonim hikâyeler, edebî ve felsefî özellikleri olan bu güzide atasözlerimizin ve deyimlerimizin kısa açıklamaları ve bu açıklamaların İngilizceye çevirilerini bulacaksınız.

Bu kitap, İngilizce çevirileriyle, Avustralya’da yaşayan bütün toplumlara kaynak olabilecek bir eserdir. Güzel Türkçemizin zenginliğinin bir aynası olan bu kitap, dilimizin zenginliğinin biraz da olsa tanınmasına yardımcı olursa amacına ulaşmış olacaktır.

Bu kitapta size sunduğumuz 410 atasözünü ve 150 deyimi zevkle okuyacağınızı umarız.

Yönetim Kurulu

Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği

Batı Trakya'nın Kısaca Tanıtımı

Batı Trakya; Yunanistan'ın Meriç ve Karasu nehirleri arasında kalan bölgedir. Doğusunda Türkiye, batısında Yunanistan'ın Makedonya bölgesi, kuzeyinde Bulgaristan ve güneyinde Ege Denizi bulunmaktadır.

Batı Trakya'nın yüzölçümü 8576 kilometre karedir. Türk nüfusu ise 120 bin civarındadır. Bu nüfus İskeçe, Gümülcine ve Evros bölgelerinde yaşamaktadır.

Türkler'in Trakya bölgesindeki tarihi 4 - 5. yüzyılda Hunlar'ın kuzeyden gelmesiyle başlar. Bu topraklardan 43 değişik Türk boyları gelip geçmiştir. 1360 - 1913 yılları arasında süren beşbuçuk asır Osmanlı İmparatorluğu hâkimiyetinde kalmıştır.

Bu nedenle, atasözlerinin çoğu geniş coğrafyada aynı veya az bir değişikliğe uğrayarak kullanılmaktadır. Ulaşımın kolay olmadığı o devirlerde bazı atasözleri yerel olarak kalabilmiştir.

Türk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Türkiye - Yunanistan arasında, 24 Temmuz 1923'de imzalanan "Lozan Barış Antlaşması" ile Batı Trakya Yunanistan'ın bir parçası olmuştur. Batı Trakya'daki Türkler Yunanistan'a ve İstanbul'daki Rumlar da Türkiye'ye azınlık olarak bırakılmıştır.

Yunanistan'da bir azınlık olarak yaşamlarını sürdüren Batı Trakya Türkleri, atasözleri ve deyimlerini günümüze kadar taşımışlardır.

Avustralya’da Batı Trakya Türkleri

Batı Trakya’dan Avustralya’ya ilk gelen aile 23 Eylül 1969’da Melbourne’a ayak basmıştır. Bundan kısa bir süre sonra 4 aile daha gelmiştir. Kafile halinde gelen 15 ailelik bir grup da 17 Aralık 1970 tarihinde Melbourne’a ayak basmıştır. Bundan sonra aralıklarla Batı Trakya’dan göçler gruplar halinde devam etmiştir.

Melbourne şehrine gelen Batı Trakyalı göçmenlerin aşağı yukarı hepsi, ilk anlarda hemşerilerinin Prahran bölgesinde olması sebebiyle bu bölgeye yerleşmişlerdir. Sonraki yıllarda yavaş yavaş diğer bölgelere de kaymalar olmuştur.

Avustralya’ya göç eden insanlarımızın yanlarında getirdiği görünürdeki bir kaç eşyası ile birlikte, görünmeyen kültür birikimlerini, hayat deneyimlerini, sevinçlerini, hüznlerini de birlikte getirmişlerdir.

Batı Trakya Türk toplumu, her şeyine yabancı olan bu ülkede, kültürünü, dilini ve dinini yaşatabilmek ve gelecek nesillere de bunları öğretebilmek için, 1971’de dernekleşme yolunda çalışmalara başlamış ve 3 Nisan 1976 yılında resmî olarak “Batı Trakya Türkleri Derneği’ni kurmuştur.

Batı Trakya Türk toplumu bugün 103-109 Union Street, Windsor VIC 3181 adresinde, her türlü ihtiyaca cevap verebilecek bir binaya sahiptir. Bütün kültürel ve sosyal çalışmalarını burada sürdürmektedir.

Bugün Melbourne’da tahminen 600’e yakın Batı Trakya’lı Türk yaşamaktadır.

Derneğin amacı, Avustralya yasalarına saygılı bireyler yetiştirmek; yaşadığımız ve bizim de ülkemiz sayılan bu güzel ülkenin tüm insanlarına Türk kültürünün ve Türk insanının güzelliklerini tanıtmak; Avustralya'nın çokkültürlülük, kültürler arası anlayış ve kültürel çeşitlilik bilincinin artırılması için çalışmalar yapmaktır.

Amaçları doğrultusunda; Batı Trakya Türkleri, Avustralya'ya kadar taşıdıkları atasözleri ve deyimlerini, Avustralya toplumuna ve gelecek nesillere aktarabilmek için kitaplaştırmayı uygun gördüler.

Elinizdeki “Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü” kitabı, Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği'nin üçüncü yayınıdır.

İkinci yayını: “Avustralya'da Batı Trakya Türkleri” kitabıdır. (Feyyaz Sağlam – 2006 İzmir).

Birinci Yayını: Yunanistan (Batı Trakya) Türkleri Edebiyatı Üzerine İncelemeler, Cilt: IV (Feyyaz Sağlam – 1996 İzmir).

ABTTD'nin başka bir yayını da “Avustralya'da Elele” dergisidir.

İlk sayı: Eylül 1993

38. sayı: Aralık 2006

Short Folk Stories of Sayings used by Western Tharace Turks

1. What use is there for a dust-pan without a will?

A new bride had no interest in cleaning. When the house became too messy, the father-in-law decided to clean the house himself and asked the bride to throw away the pile of dust he had gathered. The bride agreed but after several days the pile of dust was still where the father-in-law had left it and so he asked the bride why that was so. "I couldn't find the dust-pan dad," she replied. The father-in-law left a dust-pan on top of the pile of dust for her to see but several days later he could see that the job was still not done. "My daughter, I left a dust-pan there for you to see but the dust has still not been collected. Why is that so?" asked the father-in-law. "Oh, father, what use is a dust-pan when the will is not there" replied the bride.

The moral of the story: Unless people have the will or desire to achieve, all the opportunities they are given are useless.

2. The monkey has opened his eyes

A shop owner had a monkey. When he was away on business, the shop owner left the monkey to guard the shop. One day a thief entered the shop and sat at a table across the monkey. The thief deliberately stared at the monkey while yawning intensely until the monkey gave up and fell asleep. The thief took off with some goods in a hurry. On his return,

the shop owner gave the monkey a good beating for sleeping on the job.

Some time later the thief returned and tried the same yawning trick again but the monkey wouldn't fall for it as he used both hands to keep his eyelids from shutting. "The monkey has opened his eyes," said the thief and he took off.

The moral of the story: Be aware of selfish people who will try to take advantage of unsuspecting naive individuals.

3. It is a hawk; whether it flies or not

Two friends were arguing about a silhouette they saw in the distance. One insisted it was a hawk while the other was sure it was a goat. They argued for some time until it became obvious that the figure in the distance was in fact a goat. "Shoo, shoo," said one who thought it was a hawk... "Don't bother," said the friend, "It is a goat, and goats don't fly." "It is a hawk; whether it flies or not," insisted the other.

The moral of the story: It is foolish to disregard facts or truth. Yield to the truth.

4. Don't give away the cheese, we will be ruined

A poor young couple was speculating about improving their fortunes when the wife said: "I will sell all my gold and buy a few sheep with the money." The husband liked the idea. "I will take them into the valley for a feed and so it won't cost us to keep them," he said. "I will milk the sheep and make cheese and use the wool to make carpets and clothes and sell

them at the market,” responded the wife. “Next year when they breed, we will sell the lambs and sell the milk from the sheep too,” added the husband in excitement.

The wife began to dream further and said: “My mother loves cheese, we can give her some cheese too.” On hearing this the husband slapped the wife across the face in anger and said: “Don’t give away the cheese, we will be ruined.”

The moral of the story: We should not plan too far ahead and make promises to others unless we are sure of where we stand. (*Don’t count your chickens before they hatch.*)

5. My daughter is not only a virgin, she is also six months pregnant

A poor, simple minded villager had a cow he desperately needed to sell at the market. Nobody at the market-place offered him the price he wanted for the cow, so he came up with a plan. He raised his voice and said: “I will not sell a three month pregnant cow at such a low price!” On hearing this, one of the buyers gave him an offer beyond his expectations and he sold the cow.

After some time, the villager’s daughter grew up and he received some visitors to ask for her hand in marriage. The villager asked for a hefty bride’s price and the future groom’s family were unhappy at this request. In his defence, the villager remembered the bargaining line he had used to sell his cow and said: “The bride price I ask for is not too much at all. My daughter is not only a virgin, she is also six months pregnant.” On hearing this, the visitors hastily went away.

The moral of the story: People who say and do things out of context and talk before they think have a lot to lose.

6. Oh! Agush, my dear Agush; my Agush who has nowhere to turn!

Agush was angry with the church. One day he went to the priest and said: "I no longer wish to be a member of this church, I am going to convert to Islam." The priest consented. Agush did not get much opportunity to go to the mosque and talk to a hodja about converting and unfortunately he had an accident on the road and lost his life. Agush's mother went to the priest and asked for a Christian burial for him but the priest refused. "Your son was not part of my flock; he wanted to convert to Islam," said the priest. Agush's mother then went to a mosque and asked the hodja to give Agush a Muslim burial. The hodja said he could not bury Agush because he did not witness Agush stating the shahada in his presence. On hearing this, Agush's mother sat beside the corpse and cried:

"Oh! Agush, my dear Agush;
My Agush who has nowhere to turn
You have upset Jesus
And could not be one of Muhammed's people
Now you are damned, my Agush."

The moral of the story: People should not make major changes in their life before preparing thoroughly for the next step. *"Falling between two stools"*

7. Dear me father, what are those black things?

A highlander's daughter married a gentleman who lived in the city. The daughter aspired to become as refined and snobby as her neighbours in the city. One day she went to visit her parents who lived on the mountain slopes.

On seeing a herd of black goats in the distance the daughter looked amazed and stretched her words as she said: "Dear me father, what are those black things?" The father was annoyed at this superficial change in his daughter's attitude and tone of voice. "Dear daughter, until very recently those goats used to butt your backside with their horns. How quickly can one forget?"

The moral of the story: People should never forget their past.

Batı Trakya Türkleri’nde Kalıplaşmış Bazı Sözlerin Kısa Hikâyesi

1. Yürek yokken küreği neylersin

Yeni gelinin temizliğe hiç mi hiç merakı yokmuş. Etraf çer çöp dolunca kayınpederi etrafı süpürmüş. Gelin hanıma “Kızım ben süpürdüm sen de çöpleri ativer” demiş.

Gelin hanım “Olur baba” demiş. Ama 1 gün, 2 gün, 5 gün geçmiş, çöpler yerinde duruyormuş. Kayınpeder yine “Kızım çöpleri toplamamışsın” diye sorunca, “Kürek bulamadım babacığım” cevabını almış. Kayınpeder küreği getirip çöplerin üzerine bırakmış. Ama çöpler yine günlerce yerinden kalkmamış. “Kızım bak işte kürek burada, çöpler hâlâ niye yerde?” deyince, “Ah be babacığım, yürek yokken küreği neylersin” demiş.

Bu hikâyeden alınacak ders: İnsan, yapmak istemediği bir şeyi gereken bütün imkânlar verilse de yine yapmayacak.

2. Maymun açtı gözünü

Bir dükkân sahibinin maymunu varmış. Kendi işi için bir yere gidince, dükkândan birşey alınmaması için maymunu gözcü olarak bırakmış. Bir gün maymun iş başında iken hırsız gelmiş. Bakmış maymun dolandırılacak tipten değil. Gidip bir masaya oturmuş, maymuna bakmaya başlamış. O maymuna bakmış, maymun ona. Hırsız başlamış esnemeye, maymun başlamış esnemeye, derken maymun uyumuş. Hırsız dükkânı soyup gitmiş. Sahibi gelip maymunun

uyuduğunu, dükkânın soyulduğunu görünce deliye dönmüş ve maymunu dövmüş.

Aradan zaman geçmiş yine aynı hırsız maymunun yalnız olduğu bir gün dükkâna gelmiş. Yine bir masaya gidip oturmuş ve esnemeye başlamış. Maymun adamın uyuklar gibi yapmasına karşı iki eliyle iki gözünü açmaya başlamış. Hırsız bu durum karşısında maymunu aldatamayacağını anlamış ve “Maymun açtı gözünü” deyip hızla oradan ayrılmış.

Bu hikâyeden alınacak ders: Başkalarının kendi menfaatlarını elde etmek için bize karşı olan davranışlarına dikkat etmeliyiz.

3. Uçsa da kartal, uçmasa da

İki arkadaş karşıda gördükleri bir cisim için iddiaya girmişler. Birisi “Bence keçi” demiş, diğeri “Yok, kartala benziyor” demiş. Kartaldı keçiydi diye diye iş iyice kızışmış. Sonunda “Gidip bakalım” demişler. Yaklaştıkça karaltının keçi olduğu anlaşılmış, fakat diğeri halen itiraz ediyormuş. İddiayı kaybeden keçinin başına gitmiş, “Kış kış” diye kovuyormuş. Arkadaşı “Boşuna uğraşma, keçiler uçmaz” demişse de diğeri “Hayır, uçsa da kartal uçmasa da kartal” diyormuş.

Bu hikâyeden alınacak ders: İddialı olan iki şeyin doğru olanı açık olarak anlaşılnca, doğru olanın kabul edilmesi gerekiyor.

4. Dağıtma peynirleri, batacağınız

Yeni evli iki genç fakirlikten nasıl kurtulacaklarını düşünüyorlarmış. “Düğün takılarını bozdurup birkaç koyun alalım” demiş kadın. Kocasının akli yatmış. “Ben onları kırlarda otlatırım, masrafları olmaz” demiş. “Ben de sütünü sağarım, peynir yaparım. Yününü kırkar kilim yaparım, hırka örерim, sonra bunları satarız” demiş kadın.

Kocası “gelecek yıl kuzularlar, kuzuları satarız; sütleri çoğalır, süt satarız; daha çok peynir yaparız, peynir satarız.” demiş. Karı koca kendilerini bu hayale kaptırıp giderlerken, kadın “annem taze peyniri sever, ona da veririm” deyince kocası bir tokat patlatmış ve “dağıtma peynirleri, batacağınız.” demiş.

Bu hikâyeden alınacak ders: Hayaller kurarak henüz elde edilmeyen şeyleri başkalarına vaat etmek doğru değildir.

5. Kızım kız ulu kız, üstelik altı aylık gebe

Fakirlik, bir de cahillik olduğunda işte böyle olurmuş: Fakir köylünün bir ineği varmış. Geçim zorluğuna düşen köylü ineğini alıp pazara götürmüş. Müşteriler köylünün ineğine istenilenden daha az para veriyormuş. Köylü yüksek bir sesle: “Üç aylık gebe olan ineğimi bu paraya veremem,” demiş. Bunu duyan müşterilerden biri parayı artırıp, köylünün ummadığı yüksek bir fiyata ineğini satın almış.

Zaman geçmiş, evlenme çağında olan kızını istemeye gelmişler. Köylü, gelenlerden başlık olarak çok para istemiş. Kızı isteyenler bu paranın fazla olduğunu söyleyince köylü ineğini satarken kullandığı yöntemi kızı için de kullanmayı

düşünmüş. “Bu istediğim başlık parası kızım için hiç de çok değil. Kızım kız ulu kız, hem de altı aylık gebe,” deyince etrafta kimse kalmamış.

Bu hikâyeden alınacak ders: Bir insan, apayrı iki konuyu ayırtedemezse, söyleyeceği sözleri düşünüp tartmadan söylerse, kendine ve etrafındakilerine zarar getirir.

6. Ah Ağuşum vah Ağuşum, iki yol ortasında kalan Ağuşum

Ağuş bir gün kiliseye kızmış; papaza gidip: “Benim kaydımı kiliseden sil, ben Müslüman olacağım,” demiş.

Papaz Ağuş’un isteğini yerine getirmiş. Ağuş bir fırsat bulup hocaya gidememiş. Aniden bir kaza geçirip yolda ölmüş. Annesi papaza gidip oğlunun cenazesini kaldırmasını istemiş. Papaz: “Yok, olmaz, Ağuş Müslüman olacağını söyleyip kaydını bizden sildirdi.” demiş. Annesi bu sefer hocaya gidip Ağuş’un cenazesini kaldırmasını istemiş. Hoca: “Bundan benim haberim yok. Ağuş gelip huzurumda kelime-i şahadet getirip Müslüman olmadı. Ben cenazeyi kaldıramam.” deyince, annesi cenazenin başına oturup ağlamaya ve ağıt yakmaya başlamış.

“Ah Ağuşum vah Ağuşum,
İki yol ortasında kalan Ağuşum
İsa’yı gücendirdin,
Muhammed’e ümmet olmadın
Şimdi işin bok Ağuşum.”

Bu hikâyeden alınacak ders: İnsan, hayatında önemli bir değişiklik yaparken yenisini hazırlamadan öncekini bozmamalıdır.

7. Buba bunlar ne kare kare? (Baba bunlar ne kara kara)

Dağlının kızı şehre kocaya gitmiş. Şehirdeki kibar konuşmaları duyunca imrenmiş ve kendisi de onlar gibi olmaya özenmiş. Bir gün, dağ eteğindeki köyde yaşayan ailesini ziyarete gitmiş. Kız keçileri görünce: “Aaa..., buba bunlar ne böyle kare kare,” demiş. Babası kızındaki bu gereksiz değişikliği görünce biraz canı sıkılmış. “Be kızım, daha düne kadar süsen boynuzları popona daldı. Ne çabuk unuttun?” demiş.

Bu hikâyeden alınacak ders: Kişi geçmişteki hayatının ne olduğunu unutmamalıdır.

PROVERBS FROM WESTERN THRACE

Many mainland Turkish proverbs are used in Western Thrace as well. Some are identical to those in the mainland while others have changed in line with the local Turkish dialect. Some proverbs bear the same meanings but have different words or suffixes. Nevertheless, there are also some proverbs specific to Western Thrace.

Examples of proverbs have been presented below in three separate groups. See each list under the sub headings of the Turkish section on the next few pages.

1. Proverbs identical to mainland Turkish

2. Proverbs with local transformation but with identical meanings to those in the mainland (The proverb in brackets is the mainland version.)

3. Proverbs specific to the Western Thracian Turks

Although the proverbs in this section are considered to be specific to the Western Thrace region, they may be said differently in some areas of the mainland.

The respective explanations and English translations of each proverb listed in the sub sections are provided in the section “Proverbs A-Z Turkish – English”.

BATI TRAKYA'DA ATASÖZLERİ

Türk dilinde kullanılan atasözleri Batı Trakya Türkleri tarafından da aynı veya yöre ağzı ile kullanılmaktadır. Bazı atasözlerinde anlam aynıdır fakat Batı Trakya'da değişik kelime veya ekler kullanılır. Bunun yanı sıra, Batı Trakya Türkleri'ne özgü bazı atasözlerine de rastlanır.

Aşağıda üç bölümde gösterilen atasözleri örneklerinin açıklamaları ve İngilizce çevirileri, “Atasözleri A-Z’ye Türkçe – İngilizce” bölümünde sunulmuştur.

1. Türkiye dilindeki gibi kullanılan atasözleri

Abanın kadri yağmurda bilinir.
Acele giden ecele gider.
Acele işe şeytan karışır.
Açın karnı doyar, gözü doymaz.
Ağaç yaşken eğilir.
Akılsız başın cezasını ayaklar çeker.
Baba koruk yer, oğlunun dişi kamaşır.
Bağda izin olsun, üzüm yemeğe yüzün olsun.
Baş nereye giderse ayak da oraya gider.
Bıçak yarası geçer, dil yarası geçmez.
Bin dost az, bir düşman çok.
Bir ağaçta gül de biter, diken de.
Bir ağızdan çıkan bin ağıza yayılır.
Bugünkü işini yarına bırakma.
Büyük başın derdi de büyük olur.
Can çıkmayınca huy çıkmaz.
Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.
Damlaya damlaya göl olur.
Devletin malı deniz, yemeyen domuz.
Dinsizin hakkından imansız gelir.
El elin eşeğini türkü çağırarak arar.

Evdeki hesap çarşıya uymaz.
Görünen köy kılavuz istemez.
Gülme komşuna, gelir başına.
Güvenme dostuna, saman doldurur postuna.
Komşu komşunun külüne muhtaçtır.
Ne ekersen onu biçersin.
Taş altında olmasın da, dağ ardında olsun.
Tok iken yemek yiyen, mezarını dişi ile kazar.
Üzüm üzüme baka baka kararır.
Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.

2. Yöre ağız veya anlam değiştirilmeden değişik şekilde kullanılan atasözleri

(Parantez içindeki atasöz, Türkiye dilinde kullanılan şeklidir.)

Acı patlıcanı kırağı yakmaz.
(*Acı patlıcanı kırağı çalmaz*)
Aç tavuk kendini buday “bıyday” hambarında görür.
(*Aç tavuk kendini buğday ambarında sanır*)
Ağlamayan kızana meme vermezler.
(*Ağlamayan çocuğa meme vermezler*)
Âleme kuyu kazan, kendi düşer içine.
(*El için kuyu kazan, evvelâ kendi düşer*)
Aptal ata binmiş bey oldum sanmış.
(*Aptal ata binince bey oldum sanır*)
Armudun güğnüsünü kablumbağalar yiirmiş.
(*Armudun iyisini ayılar yer*)
At ölürse arpadan ölsün.
(*Atın ölümü arpadan olsun*)
Büyük başın derdi de büyüktür.
(*Büyük başın derdi büyük olur*)

Büyük lokma yut, büyük süz söyleme.
(*Büyük lokma ye, büyük söz söyleme*)
Çaydan geçerken at değiştirilmez.
(*Irmaktan geçerken at değiştirilmez*)
Çok güvenme varlığa, sonra düşersin darlığa.
(*Güvenme varlığa, düşersin darlığa*)
Çok söyleme arsız olur, aç bırakma hırsız olur.
(*Çok söyleme arsız, aç bırakma hırsız edersin*)
Elden gelen üğün olmaz, u da vaktinde gelmez.
(*Elden gelen öğün olmaz, o da vaktinde bulunmaz*)
Gençken taş taşı, kocayınca ye aşı.
(*Gençlikte taş taşı, kocalıkta ye aşı*)
Köpeğin işemesiyle deniz mundar olmaz.
(*İt işemekle deniz pis olmaz*)
Kurt sisli havayı sever.
(*Kurt dumanlı havayı sever*)
Sokma akıl, akıl olmaz.
(*Koyma akıl, akıl olmaz*)
Söyleme sırrını dostuna, dostunun da dostu var, söyler dostuna.
(*Açma sırrını dostuna, o da söyler dostuna*)

3. Batı Trakya Türkleri'ne Özgü Atasözleri

Aşağıdaki atasözlerinin Batı Trakya'ya özgü olduğunu söylememize rağmen, başka yörelerde değişik olarak kullanılmış olabilir.

Ahmed'in öküzü, bakar iki gözü.
Akrabanın akrabaya ettiğini akrep etmez.
Allah kalp insanın torbasına günde kırk kere bakar.

Büyük karga nasıl öterse k     de öyle  ter.
Daldan d  meyen haldan anlamaz.
Elin iyisinden, kendi delin daha iyidir. *
Elin ya ızından kendi uyuzun daha iyidir. * aynı anlamda
En akıllısı değirmende su     t r.
 nsanın kendine ettiğini bütün k yl  etmez.
 yi at eski  ul altında belli olur.
Kızanla potak avlanmaz.
Sarımsa ın seyre i sıkından iyidir.
S tl  inek buza ıyı bozar.

IDIOMS FROM WESTERN THRACE

Western Thrace Turks use idioms in the same context as the proverbs, like their usage of mainland idioms or with the local Turkish dialect.

Popular idioms used by Western Thrace Turks are listed on the next page. (Idioms in brackets are the mainland version).

The interpretations and English translations of these idioms have been presented in section “Idioms A-Z Turkish – English”.

BATI TRAKYA’DA DEYİMLER

Batı Trakya Türkleri, atasözlerinde olduğu gibi deyimleri de Türk diliyle veya kendi yöre ağız ile kullanıyor. Kendilerine özgü deyimler de vardır.

Batı Trakya’da en çok kullanılan deyimlerden bazıları aşağıda gösterilmiştir. (Parantez içindeki deyim Türkiye dilinde kullanılandır.)

Bu deyimlerin açıklamaları ve İngilizce çevirileri “Deyimler A-Z’ye Türkçe-İngilizce” bölümünde sunulmuştur.

Turkish Idioms from Western Tharace / Batı Trakya Deyimleri

Ahmak ıslatan yağmur.

Armudun sapı var, üzümün çöpü var.

Ayağının altına karpuz kabuğu koymak.

Aynı tas aynı hamam.

(Aynı taş aynı hamam)

Bir akıl yaza mı güze mi?

(Bir akıl ya yaza ya kışa)

Bir taş altına, bir taş üstüne. – *Batı Trakya deyimi*

Bir taşla iki kuş vurmak.

Ciğeri beş para etmez.

Dağdan gelip bağdakini kovmak.

Dikiş tutturamamak.

Doksan kapının tokmağını kaldırmak.

(Doksan kapının ipini çekmek)

Dünyanın derdi seni mi gerdi? – *Batı Trakya deyimi*

Elin gözündeki çöpü görür, kendi gözündeki merteği görmez.

Ensesi kalın.

Eşeğe kızıp semeri dövmek.

(Eşeğe gücü yetmeyip semerini dövmek)

(Papaza kızıp oruç bozmak)

Göz boyamak.

Gözünde tutmek.

Har vurup harman savurmak.

Helva demesini de bilirim, halva demesini de.

İçgüveyisinden hallice olmak.

İnce eğirip sık dokumak.

(İnce eleyip 'eğirip' sık dokumak)

Karınca kararınca.

Kimin arabasına binirse onun türküsünü çağırır.

Lâf olsun torba dolsun.

(Lâf ola torba dola) (Lâf ola beri gele)

On parmağında on marifet var.

Öküz altında buzağı aramak.

Ölme eşeğim ölme, kenkerler yeşerecek.

(Ölme eşeğim ölme, yaza yonca bitecek.)

Tavşanın suyunun suyu, diğdının diğdısı.

Yol yordam bilmek.

Yüz verdik astar da ister.

Ziyan zebil olmak.

Proverbs & Idioms used by Cypriot Turks/ Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimleri

A few interesting proverbs and idioms used by and specific to Cypriot Turks. (Proverbs and Idioms in brackets are the mainland version).

The interpretations and English translations of these proverb and idioms have been presented in sections “Proverbs A-Z Turkish – English” and “Idioms A-Z Turkish – English”.

***

Kıbrıslı Türkler tarafından kullanılan ve onlara özgü olan bazı enteresan atasözlerini ve deyimleri kitabımıza eklemeyi uygun gördük. (Parantez içindeki atasöz ve deyim Türkiye dilinde kullanılandır).

Bu atasözlerinin ve deyimlerin açıklamaları, İngilizce çevirileri “Atasözleri A-Z’ye Türkçe-İngilizce” ve “Deyimler A-Z’ye Türkçe-İngilizce” bölümlerinde sunulmuştur.

Proverbs / Atasözleri

Bir fes iki baş sığmaz.

Dilim söyler saklanır, baş belâya katlanır.

(Dil, söylenir haklanır; baş, belâya katlanır)

Her adam etten anlasa kasaplar et satamaz.

Her akşamın bir sabahı vardır.

(Her yokuşun bir inişi var)

Horoz çok olan yerde sabah olmaz.

(Horozu çok olan köyün sabahı geç olur)

Kedi ciğere erişemeyince “öf ne kokar” der.

(Kedi uzanamadığı ciğere “murdar” der)

Öksüz göbeğini kendi keser.

(Öksüz oğlan göbeğini kendi keser)

Saman için için yanar.

Sarmısağın seyreği sıkından iyidir.

Sıçan yemezse çuvalı, içindeki dökülmez.

Tarlada anlaşılan, harmanda kavga etmez.

Tatlı soğan yerinde satılır.

Taze bakla yemeyenin karnı ağrımaz.

Tembel eşeğin yükü ağır olur.

Temizlik yarı zenginliktir.

Verdiğin şey güle güle gider, ağlaya ağlaya gelir.

Zaman insanı yener.

Idioms / Deyimler

Alan da pişman almayan da.

Alınmış hayır duası var. *(Verilmiş sadakası olmak)*

Bal gibi geçinirken sirkeye dönüşmek.

Bir kuruş bile etmez. *(Beş para etmez)*

Dangalaklık etmek.

Et da elinde bıçak da.

Firavun kesildi.

Her havadan çalmak.

İşleri sıkı tutmak.

Karagözlük yapmak. *(Karagöz oynatmak)*

Nor der peynir demez. *(Nuh der Peygamber demez)*

Portakal ağaçta, bu lâf buraşta/burada.

Sen giderken ben gelirdim.

Sinek bile kanadını oynatmaz.

Soğan tartmak.

Şeytana benzemek. *(Şeytan gibi)*

PROVERBS

A-Z Turkish – English with Explanations

ATASÖZLERİ

A-Z'ye Türkçe – İngilizce Açıklamalı

A

Abanın kadri yağmurda bilinir.

Bir şeyin değeri gerektiği zaman belli olur.

One appreciates the cloak when it rains.

The true value of something can be appreciated when it is most needed.

[aba: yün hırka, kadir: değer]

Acele giden, ecele gider.

Yapılacak olan bir işte yol almak için acele etmek yerine iyi düşünmek, güvenilir adımlar atmak gerekir. Telâş içinde olan kişi yanlış yapar ve elde ettiği olumsuz sonuçtan da üzüntü duyar.

(Her gün insanların ölmesine, sakat kalmasına neden olan yol kazaları bu sözün doğruluğunu kanıtlıyor).

Haste makes waste.

Doing things hastily without due care or planning creates unwelcome results.

“Great haste makes great waste”

Acele işe şeytan karışır.

Her işin tam yapılması için belli bir zaman vardır. Düşünmeden acele ile bitirilen işler iyi sonuçlanmaz.

The Devil takes over in what is done in haste.

There is a time frame for every job. The results of unprepared and rushed work are unsatisfactory.

“Haste is of the devil”

Acemi nalbant ahmak eşğinde öğrenir.

Bir meslek öğrenirken kişi denemelerini değeri olmayan şeyler üzerinde yaparak usta olur.

A novice blacksmith learns his trade on a fool's donkey.

An apprentice gains his experience and becomes a master by practising on worthless material.

Acı patlıcanı kırağı yakmaz.

Kötü durumda olana başka bir kötülük etki etmez.

Yılmadan zorluklara, acılara karşı koymasını bilen her zaman başarılı olur.

A bitter eggplant does not get frost-bitten

Those not giving up in the face of adversity always succeed.

"Cracked posts last longest"

Acıkanın yanağından, susayanın dudağından belli olur.

Bir insanın ne durumda olduğu yüzünden anlaşılır.

You can tell one is hungry by his cheeks, that he is thirsty by his lips.

You can guess one's condition by looking at his face.

Acıklı başta akıl olmaz.

Sıkıntı içinde bulunan kimsenin sözleri ve davranışları akla uygun olmayabilir, fakat hoşgörülmalıdır.

A grieving head can not think straight.

People in dire straits may not act in a reasonable manner therefore they should be tolerated.

[acıklı: üzücü]

Aç köpek fırın yıkar.

Aç kalan bir canlı, karnını doyurmak için her çareye başvurur, önüne çıkan engellerle çarpışır.

A hungry dog breaks through a hot oven.

Hunger breaks all barriers.

Aç ölmez, gözü kararır; susuz ölmez, benzi sararır.

Yoksulluk çekenler ölmez ama, türlü sıkıntı ve üzüntüler içinde yıpranırlar.

The hungry man will be desperate but he won't die; the thirsty man will go pale but he won't die.

The poor go through a lot of pain and suffering but they survive.

Aç tavuk kendini buğday ambarında sanır.

Yoksul kişi, varlıklı olduğu zaman yapacağı şeyleri hayal ederek yaşar.

A hungry hen imagines being in a wheat-store.

A poor person survives by imagining riches.

Açın karnı doyar, gözü doymaz.

Bazı kimseler tutkulu oldukları konuda doyumsuzdur, yetinmek bilmezler.

The destitute will not feel satisfied even when he is full.

Poor people are so concerned about their future that even a good fortune is not enough to make them happy.

Açın uykusu gelmez.

İhtiyaçlar giderilmedikçe insan rahat etmez.

A hungry person cannot sleep.

One cannot be comfortable until his needs are satisfied.

Adam sinekten bile yağ çıkaracak.

Her şeyden kazanç elde etmeye çalışan, çok cimri olan kişi.

He will even try getting oil from a fly.

A stingy person who will try to profit from every situation he encounters.

Adam, yenilmekle marifetli olur; yenilmekle alim olur.

Güçlünün karşısında uğradığı her başarısızlık, güçsüze deneyim kazandırır; ilim alanında ise yeni bilgiler.

One gains skills through defeat, wisdom through mistakes.

“Practice makes perfect”

Adamakla mal tükenmez.

Yardımseverlik vaat etmekle değil, yardım etmekle olur.

Promises cost nothing.

If you like to help, don't just promise, offer your help.

“Words are cheap”

Adamın iyisi iş başında belli olur.

Bir insanın gerçek değeri, iş başında gösterdiği yeterlik ve başarı ile ölçülür.

A man's worth becomes obvious whilst working.

A man's worth is determined by the competency and success shown at work.

“Actions speak louder than words”

Ağaca dayanma kurur, insana dayanma ölür.

İnsan yapacağı işte önce kendine güvenmeli. Başkalarının destekleri devamlı olmaz.

Do not lean on a tree it dries, do not lean on a person he dies.

A person should first trust and depend on himself in whatever he will do, as support from others does not last long.

Ağacı kurt, adamı dert yer.

İnsan birşeyi dert edinmekle kendi kendine zarar verir.

A worm eats a tree, worries eat a man.

Worrying about something ruins a person.

Ağaç, yaşken eğilir.

Kişi en iyi öğrenimi genç yaşlarda iken edinir. Yaş ilerledikçe eğitim de güçleşir.

The young tree is easily bent.

It is much easier to teach and educate a younger person.

“You can’t teach an old dog new tricks”

Ağanın alnı terlemezse, ırgadın burnu kanamaz.

İşçilerin çok çalışıp verimli olması için, iş sahibinin de onlarla birlikte çalışıp yorulması gerekir.

If the land lord does not sweat, the nose of workman does not bleed.

The boss should work together with his workmen, if he wants them to work hard.

Ağanın keyfi gelene kadar, fakirin canı çıkar.

Varlıklı kimsenin yardımı gelene kadar fakir ölür.

By the time the Agha is happy, the poor will die.

The wealthy don’t care about or understand the needs of the poor.

Ağır ağır demeli, çabuk çabuk yemeli.

Yemeğini acele ye, fakat konuşurken telaşlanma, söyleyeceklerini açık söyle ki anlaşılsın.

One should speak slowly, eat quickly.

A meal should be eaten quickly but words should be uttered carefully so that one cannot be misunderstood.

Ağlamayan kızana meme vermezler.

Kişi hakkını aramasını bilmeli ve almak için ısrar etmeli.

No one suckles a baby who does not cry.

One can obtain nothing without asking for it.

[kızan: çocuk]

Ağlarsa anam ağlar, gerisi yalan ağlar.

Ana evladının derdini, acısını duyan ve onunla paylaşan tek varlıktır, kimse onun yerini tutamaz.

If anyone cries for me, it will be my mother; the rest will shed fake tears.

Nobody will truly care for me or worry about me like my mother will.

Ağustos'ta gölge kovan, zemheride karnın ovar.

Ağustos ayında gölgede keyif yapan, kış aylarında açlıkla karşılaşır.

One who chases the shade in summer, rubs his belly in winter.

One who just enjoys himself under a shade during summer, has to face hunger in winter.

[kovan: peşinden gitmek, zemheri: karakış]

Ahmed'in öküzü, bakar iki gözü.

Bir şeyden haberi olmayan, aptalca bakan.

Ahmed's ox has two eyes that watch.

Stupid person; vacant staring.

Ak akçe kara gün içindir.

Normal zamanda kazanılıp biriktirilen para, zor günlerin mutlu geçmesini sağlar.

Silver money is kept for dark days.

People who save money get through difficult times.

[akçe: eskiden kullanılan küçük para]

Akar su ukurunu kendi kazar.

alışma isteği ve gc olan kişi, başarıya ulaşmanın yolunu bulur.

Running water digs its own channel.

One can find a way to succeed, if he's got the will and power to work.

Akıl akıldan stndr.

Karşılaşılan sorunların zm, gvenilen kişilerden alınan fikirlerle kolay olur.

There is always another mind that is superior.

You can solve your problems easier if you consult someone wiser whom you trust.

“For every wise man there is one still wiser”.

Akıl kişiye sermayedir.

Girişilen her işte, insanın en nemli sermayesi aklıdır.

Wisdom is the capital of a person.

For anything a person does, wisdom is his best asset.

Akıl veren ok para veren yok.

Bir zorluk karşısında kişinin kendi dşncesi doğrultusunda birine yardımda bulunmak istemesi. Ancak iş paraya dnnce kişi yardımda bulunmak istemez.

There are plenty who give advice but none who give money.

People tend to readily offer advice when we have problems but they are reluctant to help when the problem is financial.

Akıl yaşta değil, baştadır.

Yaşlı olmak akıllı olmak değildir.

Wisdom is not in age, it is in mind.

Being old does not make you wise.

Akılsız başın cezasını ayaklar çeker.

İyice düşünmeden bir işe kalkışan kişi, bunun kötü sonuçlarını düzeltmek için oraya buraya koşup yorulmak zorunda kalır.

Senseless mind tires the feet.

When people act without thinking, they end up running around to deal with the consequences.

Akrabanın akrabaya ettiğini akrep etmez.

Yakınlarımızın bize yaptığı kötülükler, yabancıların yapacağından daha acıdır.

A scorpion is not as harmful as a relative can be.

Harm caused by relatives is more painful than the harm from our worst enemy.

Âlim olmak istersen, günde bir kelime öğren.

Bilgi yavaş yavaş edinilir.

If you wish to be wise, learn one word a day.

Knowledge can only be acquired gradually, but Persistently.

Âlim unutmuş, kalem unutmamış.

Bilgiler mutlaka yazılmalıdır. Akılda tutulmak istenilen bilgiler unutulur veya insan ölünce kaybolur.

A wise man may forget, but a pen doesn't.

Information should be written down for the future if it's not to be forgotten.

Âlimin bir saati, cahilin yüz saatinden daha kıymetlidir.

Bilgili insanın zamanı değerlidir, buna saygı göstermek gerekir.

A wise person's one hour is more valuable than an ignorant person's one hundred hours.

One should be respectful of a wise person's time, as it is very valuable.

Allah kalp insanın torbasına günde kırk kere bakar.

Güvenilmez bir kişiye bir işi yaptırabilmek için, onu devamlı kontrol etmek gerekir.

God checks the purse of a dishonest person forty times a day.

To be able to have any work done by a dishonest person, one must constantly check him.

Allah kardeşi kardeş yaratmış, kesesini ayrı yaratmış.

Ne kadar yakın olursak olalım, herkesin bütçesi ayrı olmak zorundadır.

God created brothers and sisters, but kept their purses apart.

No matter how close we may be, our finances ought to be separate.

Allah, namerde değil, merde bile muhtaç etmesin.

Değil kötü bir insana muhtaç olmak, iyi bir insana muhtaç olmak bile kişiye ağır gelir.

Never become beholden to a brave, let alone a coward.

It is very difficult to be in need of someone, regardless of him being a coward or not.

Alma mazlunun ahını, çıkar aheste aheste.

Acımasız davranarak, eziyet ederek kimsenin ahını alma, senin de aynı duruma düşeceğin günler gelir.

Do not attract the curse of an innocent victim; you will slowly but surely pay.

If you cast blame on an innocent victim, you will one day suffer in the same way.

[aheste: yavaş]

Altın anahtar her kapıyı açar.

Sorunların çözümünde, para en güçlü araçtır.

A golden key opens every door.

Money plays a big role when it comes to solving problems, creating opportunities.

“Money talks”.

Altın pas tutmaz.

Onurlu, namuslu insanları kimse karalayamaz.

Gold does not rust.

No one can taint the reputation of an honourable man.

Altın yere düşmekle değer kaybetmez.

Değerli, dürüst insan en kötü ortamlarda bile kıymet ve saygınlığını kaybetmez.

Gold does not lose its value even on the ground.

A worthy, honest person does not lose his value even in adverse situations.

Anlayana, sivrisinek saz; anlamayana, davul zurna az.

Anlayışlı insanlara küçük bir söz yeterlidir. Anlayışsız insanlar ise hakaretten bile alınmazlar.

Some people will hear the mosquito, while others will ignore the drums.

Sensitive people will take heed of the smallest hint while thick skinned people will ignore stern insults.

Aptal ata binince bey oldum sanır.

Tesadüfen iyi bir duruma kavuşan kişi, böbürlenip görgüsüzlüğünü ortaya koyar.

An imbecile thinks he is royalty, mounting a horse.

Common people show off when they strike good fortune.

Aptal düğünden, çocuk oyundan usanmaz.

İnsan sevdiği işi devamlı olarak yapmaktan bıkmaz.

A fool will not tire from feasting, and a child from playing.

One will not get bored doing things that he loves.

Aptessiz sofuya namaz dayanmaz.

Gerekli kural ve koşullara uymadıktan sonra pek çok iş yapılabilir.

The pious will pray endlessly if he doesn't have to have ablution.

One can do a lot more if one does not follow any rules.

Araba devrilince yol gösteren çok olur.

Zor durumda kalıp zarara uğrayan kişiye, normal zamanda hiç ilgilenmeyenler akıl vermeye kalkar.

Many will show the way after the carriage has overturned.

People are not interested when things are normal but, they give advice after something goes wrong and the person has difficult time, suffers harm.

Arkadaşını söyle, senin kim olduğunu söyleyeyim.

Kişi arkadaşlık yaptığı kimselerin iyi veya kötü karakterlerini benimser ve aynısını yapar, dolayısıyla kişinin arkadaşları bilindiğinde onun nasıl bir karaktere sahip olduğu ortaya çıkar.

Tell me who your friend is and I will tell you who you are.

A person adopts to all habits from his friends and behaves like them; it's easy to identify a person's character by knowing who his friends are.

"A man is known by his friends"

Armudun iyisini ayılar yer.

Kıymetli ve güzel şeylere, çok kez, onun değerini bilmeyenler sahip olur.

The bears eat the best of the pears.

The best and valuable things go to those who do not deserve them.

At ölürse arpadan ölsün.

Bazı kişiler, kendilerine zararı dokunan yiyeceklerden ve alışkanlıklardan, öleceklerini de bilseler vazgeçmezler.

Let the horse die from eating barley.

If one is to die, it is better if it happens because of something one enjoys doing.

Ateş düştüğü yeri yakar.

Kötü olayların sıkıntı ve acısını, başına gelen kişi çeker. Etraftakiler sadece kısa bir zaman için üzülür.

Fire burns where it falls.

When a tragedy happens, the people whom the tragedy happened to are the ones who suffer the most grief.

Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.

Bir söylentinin doğruluğunu, gizlenemeyen belirtileri ortaya koyar.

Where there is no fire, there is no smoke.

The truth of a gossip is known from the signs which cannot be concealed.

“There is no smoke without fire”

Atılan taş geri dönmez.

Pişmanlık, yapılan bir yanlışlığın getirdiği sonucu değiştirmez.

The thrown stone will not return.

Being regretful does not change the outcome of one's actions in the past.

"A word spoken is past recalling"

Ayağını yorganına göre uzat.

Kişi, zor durumda kalmamak için harcamalarını gelirine uygun şekilde yapmalıdır.

Stretch your feet according to your quilt.

One should spend in accordance to his means.

"Cut your coat according to your cloth"

Aynasıdır işi kişinin, lafa bakılmaz.

Bir kimsenin nasıl bir kişiliğe sahip olduğu, işine gösterdiği özenden belli olur, söylediklerinden değil.

Work, not words, is the mirror of a person.

One's personality is apparent from the great attention he pays to his work, not what he is saying.

"Actions speak louder than words."

Az veren candan, çok veren maldan verir.

İçten gelerek fakirin yaptığı yardım az da olsa, bolluk içinde yaşayanın yaptığı yardımdan daha kıymetlidir.

He who gives little, gives from heart; he who gives plenty, gives from wealth.

A little help which is given with sincerely by a poor person is more worthy than a rich persons' aid.

Aza kanaat etmeyen, çoğu hiç bulamaz.

Küçük imkânları hor görüp değerlendirmeyenler büyük hedeflere ulaşamazlar.

He who is not satisfied with less will never find more.

Big goals are only achieved when samll possibilities are accepted and valued.

“Grasp all, lose all”

[kanaat: yetinme]

B

Baba koruk yer, oğlunun dişi kamaşır.

Babaların yaptığı hataların üzüntüsünü ondan sonra gelen çocukları çeker

The father eats sour grapes; the son’s teeth tingle.

The children will pay the price of a mistake their father makes.

[koruk: olmamış üzüm]

Bağda izin olsun, üzüm yemeye yüzün olsun.

Bir şeyin olmasında emek verip gereken harcamaları yapmalıyız ki faydalanmak hakkımız olsun.

Your footmarks in your vine yard will justify that you can enjoy its grapes.

Effort and money should be put into something in order to enjoy its good results.

“Keep your shop and your shop will keep you”

Bahşiş atın dişine bakılmaz.

Birşey size armağan olarak verilmişse onda kusur bulmaya çalışmak yakışık almaz.

You shouldn’t check the teeth of a gift horse.

If you're given something for free, don't try to find faults with it.

"You can't look a gift horse in the mouth"

Bal olan yerde sinek de olur.

Değerli şeylerin etrafında, ondan çıkar sağlamak isteyen fırsatçılar dolaşır.

Where there is honey, there are flies.

Where there is opportunity, many will try to benefit from it.

Bal tutan, parmağını yalar.

İnsan başkalarının hayırına bir iş yapıyorsa, bu işten kendisi de yarar sağlar.

One who handles honey licks his fingers.

When a person helps someone with a task, than he is bound to receive some advantage.

"He is getting something out of it"

Balık baştan kokar.

Başta bulunanların kötü oluşları, yanlarında bulunanları da etkiler ve yapılan herşey kötü olur.

The fish starts to stink from the head.

Corrupted leaders will also influence people around them who at the end will produce bad results.

"Corruption starts from the top"

Bana benden olur, her ne olursa; başım rahat bulur, dilim susarsa.

Başının derde girmesini istemeyen kişi, dilini tutmayı, yerli yersiz konuşmamayı bilmelidir.

Whatever happens to me, I am the cause; my mind will be at ease if my tongue doesn't wag.

If you want to stay out of trouble, mind your own business and be careful of what you say to others.

“Mind your own business”

Baskısız tahtayı yel alır, yel almazsa sel alır.

Kendi haline bırakılan gençler, kötü arkadaşlar edinebilir ve onların etkisiyle yoldan çıkabilir.

Loose boards will be swept away with the wind, if not the flood.

Children left alone without any adult guidance may be led astray.

Baş nereye gidese, ayak da oraya gider.

Baştaki yönetici işleri nasıl yürütüyorsa, nasıl hareket ediyorsa, yönetilenler de aynı yolu takip ederler.

The feet follow where the head leads.

People always follow their leaders regardless of their good or bad actions.

Baş olan, boş olmaz.

Yönetici durumunda olan kişinin zamanı, kendisi kadar kıymetlidir.

To be a leader is to have no free time.

Time is a very valuable commodity for people in leadership roles.

Baş sallamakla kavuk eskimez.

Kişi, aile veya toplumda gereksiz inatlaşmaktan kaçınmalı, doğruya “doğru” demeyi bilmelidir.

A turban won't wear out by nodding one's head.

There is no harm in agreeing with others when they express their thoughts or opinions. Go with the flow in social situations.

[kavuk: sarılan başlık]

Başa gelen çekilir.

Kötü bir duruma düşölünce dayanmayı bilmeli, umutsuzluğa kapılmamalı.

You must face up to life.

If you are facing adversity you must not give up hope.

“What can’t be cured must be endured”

Başı bez olsun da yaşı yüz olsun.

Yaşı ne olursa olsun, bir evi çevirip yöneten kadındır.

It doesn’t matter if she is 100, as long as she wears a scarf.

Regardless of how old she is, it is the woman who manages a household.

Başın sağlığı, dünya varlığı.

Dünyada en büyük zenginlik sağlıklı olmaktır.

To be healthy is to be wealthy.

Our health is our greatest asset in life.

Başını acemi berbere teslim eden, pamuğunu cebinden eksik etmez.

Bir işin yapılmasını deneyimsiz birinden istersek, gelecek olan olumsuzluğa da hazır olmalıyız.

If you surrender yourself to an novice barber, you must have the cotton handy.

Expect negative results if you allow an inexperienced person to do the job.

Bedava sirke baldan tatlıdır.

Para ödmeden elde edilen her ne olursa olsun hoşâ gider, kıymetli olur.

Free vinegar is sweeter than honey.

When something is given for free, it appears to have more value and makes a person to feel good.

Bekâra karı boşamak kolaydır.

Uzaktan, kolay görünen bir sorunun zorluğu, o sorunu yaşamadıkça anlaşılmaz.

For a bachelor, it is easy to divorce a wife.

One cannot understand the problem another person is in, unless he lives through the same ordeal.

Besle kargayı oysun gözünü.

Nankör kişilere yapılan iyiliğin karşılığında ancak kötülük görülür.

Feed the crow to pick out your eyes.

Assisting an ungrateful person will only bring you sorrow.

“Biting the hand that feeds you”.

Beş parmak bir değil.

İnsanlar toplumda çeşitli niteliklerle birbirinden ayrılırlar.

The five fingers are not equal.

Even though people are all similar, they are also very different in a lot of ways.

Bıçak yarası geçer, dil yarası geçmez.

Bir insanı sözle yaralamak, bıçakla yaralamaktan daha kötüdür.

A knife wound will heal but a tongue lash will not.

A knife wound eventually heals but a hurt caused by words never does.

“All is over but the shouting”

Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıp.

Bilmemenin utanılacak bir yanı yoktur ancak imkân varken sorup öğrenmek gerekir.

There is no shame in not knowing, but there is shame in not learning.

You should not be ashamed to ask and learn what you don't know.

"If in doubt, ask"

Bin dost az, bir düşman çok.

İnsan dostlarından, onu sevenlerden yararlanır, güç alır, fakat kötülük yapan tek kişi de olsa, ondan rahatsız olup uzak durmaya çalışır.

A thousand friends are too few, one enemy is one too many.

One can not have enough friends, but even one enemy can harm one.

Bin işit, bir söyle.

Çok konuşan fazla yanlış yapar ve etrafındakileri rahatsız eder. Kişi az ve yerinde konuşup çok dinlemeli ki daha bilgili olsun.

Hear a thousand words, say one.

A person should talk less and listen more to improve his knowledge instead of talking a lot and making mistakes.

Bir ağaçta gül de biter, diken de.

Bir toplumda insanların değişik tipte oldukları gibi, bir ailede de, hem iyi hem de kötü bireyler vardır.

Thorn and roses grow on the same tree.

As a community is diverse, there is good and bad in a family, too.

Bir ağızdan çıkan bin ağıza yayılır.

Gizli kalması gereken şeyler başkasına söylendiğinde, dilden dile yayılır.

What comes out of one's mouth will spread to a thousand.

If a secret is told someone, then others will learn and talk about it.

"Loose lips sink ships"

Bir anadan alim de çıkar, zalim de.

Bir aileden veya toplumdan faydalı insan da çıkar zararlı insan da.

A mother may give birth to a scholar or a tyrant.

A family or community can contain useful or harmful individuals.

Bir çıplağı kırk hırsız soyamaz.

Yoksul kişinin çalınacak hiç bir şeyi yoktur.

Forty thieves can't steal from a pauper.

A pauper has nothing that can be stolen.

[soymak: birine ait olan şeyleri çalmak]

Bir çiçekle yaz olmaz.

Küçük bir belirti tüm beklentiyi karşılamaz.

One flower doesn't make a summer.

A small sign of hope will not fulfill all our expectations.

"One swallow does not make a summer"

Bir çöplükte iki horoz ötmez.

Bir toplumda iki baş, bir iş yerinde iki yönetici olamaz; bir ülkede iki baş olmadığı gibi.

Two cocks do not crow in the same dump.

Two leaders can not co-exist in a community or a work place just as a country does not have two heads of state.

“Too many cooks spoil the broth”.

Bir deli kuyuya taş atmış, kırk akıllı çıkaramamış.

Düşünmeden yapılan bir işi düzeltmek zor olur veya imkânsızdır.

A madman throws a stone into a well but 40 wise men are unable to retrieve it.

It is difficult or impossible to fix a problem that was created unwisely.

Bir elin nesi var, iki elin sesi var.

Birden fazla kişinin beraber çalışması büyük işleri hafifletir, daha kolay başarı sağlar.

Two hands can do more than one hand

With team effort, work can easily be managed and good results achieved.

“Two hands are better than one”

Bir fes iki baş sığmaz.

Önemli bir işi yaparken aynı anda başka bir işe de başlamak önceki işi sekteye uğratar. Birinci işi bitirdikten sonra öteki işe başlamalı.

Two heads won't fit into one fez.

It is not possible to successfully complete two jobs at the same time.

[fes: kırmızı silindirik şeklindeki baş giysisi]

Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.

Çok küçük de olsa kurulan dostlukları, gördüğümüz iyilikleri unutmamalıyız.

A cup of coffee commits one to forty years of friendship.

Friendships and kindness should never be forgotten even if they are small.

Bir günlük beylik, beyliktir.

Kısa bir süre için de olsa herkesten üstün duruma gelmek güzeldir ve unutulmaz.

Even though it is for one day, it is good to be the master.

Even it is for a short time, it feels good and it is unforgettable to be in a higher position than others.

Bir kötünün yedi mahalleye zararı vardır.

Kötü bir kişinin zararı, yalnız kendi çevresine değil, daha geniş çevrelere dokunur.

A bad person's actions affect seven neighbourhoods around him.

A bad person affects not only his immediate surroundings but a much wider environment.

Birbirimizin ciğerini biliriz.

Birini çok iyi tanımak

We know each other inside and out.

To know someone very well.

Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar.

Bencil olup paylaşmayı bilmeyenler büyük tepki görür.

One man eating while the other watches will cause havoc.

People strongly react to those who are selfish and don't share anything with others.

"Live and let live."

Birlikten kuvvet doğar.

Bir işin yapılmasında düşünceler, görüşler, çalışmalar birleştirilirse mutlaka başarıya ulaşılır.

Unity generates power.

People produce more and better results if they cooperate and work together.

“Unity is strength.”

Boş fıçı çok langırdar.

Bilgiçlik taslayıp boş sözlerle etrafını rahatsız eden kişilerin çoğu bilgisizdir.

Empty barrel makes too much noise.

Most people who pretend to be knowledgeable and talk too much, are ignorant and annoy everyone around.

“Empty barrels make the most noise.”

Boşboğazı ateşe atmışlar, “odun yaş” demiş.

Olmadık yerde olmayacak bir şeyi söylemek, yerli yersiz saygısızca konuşmak.

A chatterbox was put in hell, and he complained that “the wood is damp”.

People who talk too much can’t stop even when in dire straits.

[boşboğaz: yerli yersiz konuşan, geveze]

Boynuz kulaktan sonra çıkar ama kulağı geçer.

Çalışkan yetenekli kişilerin daha önceden yetişmiş olanları geride bırakması.

Although of later growth, horns outstrip the ears.

Hard working talented people leave behind those who were once ahead of them.

Bugün banaysa yarın sana.

Hayatta, herkes iyilik veya kötülüklerle karşılaşabilir.

Today for me, tomorrow for you.

Everybody face goodness or adversity during their lifetime.

Bugünkü işini yarına bırakma.

Her iş zamanında yapılırsa sonradan çıkan işlerle beraber birikip gecikmez.

Don't leave today's work for tomorrow.

Do each job on time, so that it is not postponed or delayed with the future jobs requiring immediate completion.

"There is no time like the present"

"Never put off until tomorrow what you can do today".

Büyük balık küçük balığı yutar.

Güçlü olan güçsüzü ya ezer, ya yok eder, ya da kendisine bağlı kılar.

Big fish swallow small fish.

The weak is always destroyed, forced to be dependent or conquered by those who are more powerful.

Büyük başın derdi büyük olur.

Büyük işlerin sorumlusu olanların sorunları çözmek için verdikleri uğraş ve çektikleri sıkıntı büyük olur.

Big head has a big headache.

People heading major jobs have big responsibilities, they need to work hard to resolve problems.

Büyük karga nasıl öterse, küçüğü de öyle öter.

Çocuklar büyüklerini taklit eder. Anne baba ne yaparsa çocuk da onu yapar, onların gittiği yoldan o da gider.

Whichever way the big crow crows, so does the little one.

Children imitate their parents.

“Monkey see, monkey do.”

“Like father, like son.”

Büyük lokma ye, büyük söz söyleme.

Hiçbir zaman başkalarını kötüleyip durumlarını küçümseme, onları hor görme. Bir gün aynı duruma düşebilirsin.

Eat big morsels, but don't talk big.

Never put down, find fault, judge others as this may happen to you.

C

Cahil dostun olacağına okumuş düşmanın olsun.

Bilgisiz insandan birşey öğrenilemeyeceği gibi, anlaşılmak da çok güçtür. Bilgili düşmandan birşey öğrenilebileceği gibi, herhangi bir hususta da anlaşmak kolay olur.

It's better to have an educated foe than an ignorant friend.

We can learn from and easily communicate with educated people in problem solving with even though they dislike us. Whereas uneducated friends may be supportive of us but they may make unwise and hasty decisions with damaging consequences.

Cahile lâf anlatmak, deveye hendek atlatmaktan güçtür.

Bilgisiz bir insana bir şeyi açıklamak çok güçtür.

It's easier to get a camel to jump over a ditch than to explain something to an ignorant person.

It's very hard explaining something to an ignorant person.

Cahilin ibadetinden âlimin uykusu hayırlıdır.

Bilgisiz kişinin Tanrı katında bile değeri yoktur.

A wise person dreaming is worth more than the prayers of an ignorant person.

Even God values knowledge more. Prayers of an ignorant person are not as worthy.

Cambaz iptte, balık dipte gerek.

Uzman kişiler, kendi iş alanlarında daha verimli olurlar.

An acrobat belongs on a rope while the fish belongs in the deep.

People should work in jobs specific to their acquired skills or qualifications rather than in unrelated fields.

Can boğazdan gelir.

Sağlıklı olmanın şartlarından biri iyi beslenmedir.

Life comes through the throat.

One must eat well in order to live and remain healthy.

Can candan tatlıdır.

İnsan, başkasının başına geleni anlar, ama kendi başına geleni duyar.

My soul is sweeter than yours.

People will have sympathy for the suffering of other individuals but they will not feel it like their own suffering.

Can çıkmayınca huy çıkmaz.

İnsanın yaratılış ve ruh özellikleri ancak ölümüyle son bulur.
İnsanın iyi veya kötü huyları ölünceye kadar devam eder.

Habits don't change until one dies.

Bad or good habits live on till death.

"What is bred in the bone comes out of the flesh."

Canı yanan eşek attan yürük olur.

Kişi, aynı zarara bir daha uğramamak için daha çok çalışır.

Once a donkey is hurt, it runs faster than a horse.

People who have suffered previously will work harder to avoid a similar fate in the future.

"Once bitten, twice shy."

[yürük: hızlı gitmek]

Çalma elin kapısını, çalarlar kapını.

Kimseye kötülük yapma, gün olur onlar da sana yapar.

Don't go knocking on people's doors as some day they will knock on yours.

Don't hurt anybody, otherwise they may one day hurt you.

"Tit for tat"

Çam sakızı, çoban armağanı.

Hediyenin maddi değeri değil manevi değeri büyüktür.

A shephard's gift is a bit of pine resin.

It is not the price of the gift, but rather the thought behind it that counts.

Çatal kazık yere batmaz.

Birden çok kişinin karıştığı işler iyi sonuçlanmaz.

A forked stake won't drive into the dirt.

"Too many cooks spoil the broth."

Çıkmadık candan umut kesilmez.

Kayboldu diye sandığımız bir şeyi tekrar elde etmek için çalışmaktan vaz geçmemeliyiz.

Do not give up hope until someone is dead.

Something which we are about to lose, can be regained by not giving up and working hard.

“While there is life there is hope”

Çivi çıkar ama yeri kahr.

Yapılan bir kötülüğün acısı zamanla geçer ama, anısı kalır.

A nail comes out but leaves its mark.

Evil actions can result in pain that fade away in time but not from memory.

Çivi çiviye söker.

Güçlü bir şeye ancak eşit güçle karşılık verilebilir.

A nail will loosen a nail.

To fight something strong with equal strength.

“Diamond cut diamond”

Çobansız koyunu kurt kapar.

Korunmayan şeyleri meraklısı ele geçirir.

A sheep without a shepherd gets taken by a wolf.

Unprotected goods get taken by others.

Çocuk düşe kalka büyür.

Çocuğun büyürken hata yapması olağandır.

A child will fall and get up as he grows up.

Making mistakes is part of growing up.

Çocuktan al haberi.

Çocuklar büyüklerden duydukları sözlerin iyi veya kötü olduğunu bilmez, başkalarına olduğu gibi anlatır.

Get the news from a child.

Children don't know the difference between good and bad conversation, whatever they hear, they reveal to others.

"Children and fools tell the truth"

Çok gezen çok bilir.

Gezip dolaşan kişi, değişik yerler tanımakla yeni bilgiler edinir, görgüsü artar.

He who travels a lot knows a lot.

Traveling broadens one's knowledge and experience.

"Who travels far knows much"

Çok naz aşık usandırır.

Kendini beğendirmek için yapılan aşırı tavırlardan dolayı sevdiklerinin usanması.

Being too coy will bore a lover.

Used when young girls test their admirers'patience when they seek far too much attention pretending to be modest .

Çok söyleme arsız olur, aç bırakma hırsız olur.

Bir kişiye devamlı usandıracak şekilde sözler söylenirse, sonunda dinlemez olur; yediği, içtiği kısılr, parasız bırakılırsa hırsız olur.

Nagging leads to impudence, hunger leads to theft.

Repeated warnings cause one to be impudent; ignoring the plight of the poor leads them to crime.

[arsız: yüzsüz]

D

Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.

İnsanlar dağlar gibi yerinde durmadığından, gün olur, birbirleriyle bir araya gelirler.

Mountains never meet but people do.

People do reunite eventually, because they don't stand still like mountains.

"Friends may meet but mountains never greet"

Daldan düşmeyen haldan anlamaz.

Hayatta zorlukla karşılaşmayan, zor durumda olanın halinden anlamaz.

Until one falls off a tree, one won't feel another's pain.

We cannot appreciate other people's predicaments until we have experienced our own .

Damlaya damlaya göl olur.

Küçük ve önemsiz şeyler birikerek büyük şeyler meydana getirir.

A lake is formed drop by drop.

When a series of small and insignificant events happen or accumulate, they can become something of importance or have worth.

"Small gains mount up"

Danışan, dağı aşmış; danışmayan yolu şaşmış.

Bilmediğini sorup öğrenen kişi zorlukları yenerek başarıya ulaşır, sormayan ise zorluklardan kurtulamaz.

One who asked for advice crossed over the mountain, one who didn't lost his way.

One who consults with others and seeks more information is able to overcome the hardships and be successful.

“Better to ask the way than go astray”

Davetsiz gelen, döşeksiz oturur.

Çağrılmadan bir yere gidenler ağırılanmayı beklememelidirler.

Uninvited guests sit on the bare floor.

If you go somewhere uninvited, you should not expect hospitality.

Davul, dengi dengine diye çalar.

Bir işte çalışacaklar, dostluk ve arkadaşlık kuracaklar kendilerine uygun kimseleri seçmeli.

The drum also beats to a rhythm.

People ought to be with others of the same status, class or character.

“Birds of a feather flock together”.

Davulun sesi uzaktan hoş gelir.

İşin içinde olmayanlara o iş kolay gelir.

The drum sounds pleasant from a distance.

Unless we are personally involved, we don't appreciate the complexities within situations.

“The grass look greener on the other side”.

Değirmen iki taştan, muhabbet iki baştan.

Birlikte yapılan işlerin dirlik ve düzeni, karşılıklı sevgi ve saygıyla sağlanır.

It takes two millstones to grind, and two people to Converse.

One needs a companion.

Delinin ipiyle kuyuya inilmez.

Yapılmak istenilen şey hakkında bilgisi olmayanla iş yapmaya kalkmamalı.

It is not wise to go down a well on a madman's rope.

You should not follow the person who does not know anything about the work that you want to do.

Denize düşen yılanı sarılır.

Bir tehlike anında kurtulabilmek için insan başka bir tehlikeyi göze alır.

He who falls into the sea, will grasp at a snake.

A desperate man will face any risk.

"A drowning man will clutch at a straw".

Derdini söylemeyen derman bulmaz.

Güç durumunda olan bir kişi içinde bulunduğu durumu kendisine yardımcı olacak kişilere açmalı.

One who does not tell his problems finds no remedy.

A person who has a problem should talk about it and seek help from people he trust.

"A problem shared is a problem halved"

Dervişin fikri neyse zikri de odur.

Bir insan ne düşünüyor, gönlünden ne geçiyorsa bunu hareket ve sözleriyle belli eder.

A Dervish says whatever he thinks.

Whatever people think or mean, they demonstrate with their actions.

**Devekuşuna: “yük götür” demişler, “ben kuşum” demiş;
“öyleyse uç” demişler, “deve uçar mı” demiş.**

Çalışmaya gönlü olmayan, bir işi yapmamak için bir neden bulur.

An ostrich (The Turkish word for ostrich translates as ‘camel bird’) can neither fly nor carry a burden.

One, who does not want to work, always finds an excuse.

Deveden büyük fil var.

Kişi büyüklük ve başarılarıyla övünmemeli, ondan büyük ve daha başarılı olanların yanında küçük kalabilir.

An elephant is bigger than a camel.

One should not brag about his success as there is bound to be someone more successful.

Deveye sormuşlar: “İnişi mi seversin, yokuşu mu:” “Düz başına mı yıkıldı” demiş.

Bir işin kolayı varken zor koşulları seçmek akıllıca bir davranış değildir.

A camel was asked “Do you prefer going uphill or downhill?” and it said “what’s wrong with the flat?”

It is not sensible to choose a difficult way to do things when there is an easy way.

Devletin malı deniz, yemeyen domuz.

Devlete kötülük yapan hırsız ve hilekârlar devlet malının hiç bitmeyeceğine inanır ve onlara göre bu bolluktan yararlanmayanlar aptaldır.

The wealth of the state is like a sea, if you don’t steal it, you are a pig!

The proverb is used by deceitful public servants who will steal government property or money and mock others who are honest.

“Snout in the trough.”

Diken battığı yerden çıkar.

Zarar nereye gelmişse, orada giderilmeye çalışılmalıdır.

A thorn comes out where it goes in.

Try to heal where it hurts.

Dikensiz gül olmaz.

Hayatımızda herşeyin istediğimiz gibi olacağını zannetmemeliyiz.

There's no rose without a thorn.

Life is not without its problems.

Dilim söyler saklanır, baş belaya katlanır.

Yersiz ve zararlı konuşmalardan dolayı başına büyük dertler, sorunlar, sıkıntılar gelen birinin kendi kendine pişmanlık duyarak lânet etmesi.

My tongue talks and hides; my head puts up with the trouble.

Used when one regrets speaking inappropriately and is suffering the consequences.

Dilsizin dilinden anası anlar.

Bir kimseyi en iyi anlayan, ona en yakın olandır.

Only a mother understands what the mute says.

The person dearest to you is the one who understands you most.

Dinsizin hakkından imansız gelir.

Kötü bir insanın hakkından ondan daha kötü biri gelebilir.

To an ungodly fellow, a faithless brute.

It takes one to know one.

“Set a thief to catch a thief”

Doğmadık çocuğa kaftan biçilmez.

Gerçekleşeceği henüz belli olmayan şeyler için önceden hazırlık yapmak doğru değildir.

One should not make a robe for an unborn child.

One should not plan too far ahead or be too certain of the future.

“Don’t count your chickens before they hatch”

[kaftan: hafif üst giysi]

Doğru söz acıdır.

Eleştiri, yapılan yanlışlıkları ortaya koyduğu için insana fena gelir.

Truth is bitter.

Criticism generally hurts the criticised.

“The truth hurts”

Doğruyu söyleyeni dokuz köyden kovarlar.

Çıkarlarını düşünen, kötülüklerin arttığı bir yerde iyilere, doğrulara yer yoktur.

One who speaks the truth is chased out from nine villages.

One who speaks the truth is unpopular and cannot survive amongst the selfish and bad crowd.

Dokuz kapıya bir kalbur satar.

Aynı yalanı söyleyerek birçok kişiyi kandırmak.

He would sell one sieve to nine households.

To repeat the same tale to many people.

Dost acı söyler ama gerçeği söyler.

Dostlar hiçbir şahsi çıkar gözetmezler. Doğrular acı da olsa gelecek kötölükten dostlarını kurtarmak için gerekeni söylerler.

A friend's words may hurt, but he speaks the truth.

Friends won't lie to us even if the truth will hurt us because they genuinely care for our welfare or reputation.

Düşenin dostu olmaz.

Varlığını kaybeden kişi etrafındaki insanları da kaybeder. Çünkü ondan artık menfaat elde edilecek birşey kalmamıştır.

He who falls has no friends.

When a man loses his wealth, he also loses his circle of friends because those friends no longer have anything to gain from that relationship.

E

Eğri ağaca “yayım”, her gördüğüne “dayım” deme.

Birşeyin görünüşüne aldanıp yanaşma.

Don't call every bent tree “my bow”, everyone you see “my kin”.

Don't be deceived by appearances.

El elin eşeğini türkü çağırarak arar.

Bir kimsenin içine düştüğü sıkıntı, çare bulmasına yardım edenin keyfini kaçırmaz.

One searches for a stranger's donkey while singing.

Your personal distress attracts eager support from friends, not from strangers.

El gözü ile dünya görülmez.

İnsan olayları kendi düşüncesine göre değerlendirir. Bir kişinin görüşü diğeri için doğru olmayabilir.

You cannot see the world through someone else's eyes.

People evaluate events according to their own opinion. Ideas of others may not be valid for someone else.

El için kuyu kazan, evvela kendi düşer.

Kişi başkasının kuyusunu kazarken, bu kuyuya kendisinin düşebileceğini veya başkasından ona kötülük gelebileceğini düşünmelidir.

Do not set traps for others, you might fall in first.

One should bear in mind that if one plots against others, the scheme might turn against them.

El öpmekle dudak aşınmaz.

Yetkili kişilere karşı saygılı davranmak insanı küçültmez.

Greeting with a kiss on the hand won't wear out the lips.

It is not degrading to show respect towards people in authority.

Elden gelen öğün olmaz, o da vaktinde bulunmaz.

Başkasından gelen yardım yetersizdir, ne zaman geleceği de belli değil.

Charity meal is never complete and on time.

The help which comes from someone else is never enough and you can never know when it will come.

Ele verir talkını, kendi yutar salkımı.

Başkasına öğüt verir ama kendisi bunlara uymaz.

Heed your own advice.

Used for someone who does not follow his own advice.

[talkın: telkin, bir düşünceyi aşılama]

Elifin hecesi var, gündüzün gecesi var.

Bugün herşey yolunda olabilir ama yarın ne olacağı belli olmaz.

(The first part is just to provide a rhyme) Night will follow day.

Things may look bright now, but there may be worse to come.

Elin ağzı torba değil ki büzesin.

Ortada dolaşan dedikoduyu insanlar kendilerine göre yorumlayıp birşeyler katarlar ve büyütürler. Bunu önlemek imkânsızdır.

You cannot tie people's mouths like a pouch.

When people gossip, you cannot stop them, they will say as they please.

Elin iyisinden kendi delin daha iyidir.

Az da olsa, iyi kötü, insanın kendine ait olan varlığı, başkasının çok veya güzel olan varlığından daha iyidir.

A crazy family member is better than a good stranger.

What belongs to us is more useful than the most valuable possessions of others.

Emanet ata binen yarı yolda iner.

Ödünç alınan şeyleri kısa zamanda geri vermek gerektiğinden zevkle kullanılamaz ve girilen işler çok defa yarım kalır.

You will have to get off a borrowed horse halfway.

A borrowed item cannot be enjoyed for long, as it has to be returned quickly or on request by the owner. This may leave an endeavour incomplete.

Emanete hıyanet olmaz.

Emanet edilen bir şeyin iyi korunması ve verildiği gibi iade edilmesi gerekir.

Trust should not be betrayed.

One should always take care of something entrusted to him.

[hıyanet: kötüye kullanma, hile yoluna sapma]

En akıllısı değirmende su öğütür.

Bir aile veya toplumdaki kişilerin olaylar hakkındaki bilgisizliğini belirtmek için söylenir.

The smartest one grinds water in the mill.

They're a crazy lot.

Erkekliğin yüzde doksanı kaçmaktır.

Canına mal olacak bir olaydan kaçıp kurtulmak en akıllıca harekettir, yakınlarının büyük acı çekmesini önlemiş olur.

Ninety percent of being a man is to flee.

To avoid danger by running away is an intelligent act as it can save one's life.

Erken yatıp erken kalkanın yüzü güleç olurmuş.

İşlerin yapılmasında zamanın uygun kullanılması başarının yolunu açar.

The person who goes to bed early and wakes up early, always smiles.

People who use time wisely are self contented and cheerful because they have achieved a lot within their day.

“The early bird catches the worm.”

Eşeğe altın semer vursalar, yine eşektir.

İnsanlık değeri olmayan kişi pahalı giyim kuşamla değer kazanmaz.

A ass is still a ass even with a golden saddle.

If a person is no good, wearing expensive clothes won't change him.

[vurmak: yerleştirip bağlamak]

Eşeği düğüne çağırmışlar, “Ya odun eksik, ya su” demiş.

Elinden iş geleni, ağırlanması gereken yerde bile boş oturtmazlar.

They invite the donkey to a wedding, and it said:

“Wood or water is needed.”

A skilful person is always asked to help even when invited somewhere as a guest.

Eşęi sahibinin dediği yere bağla da varsın kurt yesin.

İşini istenen biçimde yaparsan, olumsuz sonuçlansa da sorumlu tutulmazsın.

Tie the donkey where the owner wishes-even if it is exposed to the wolves.

If you do what is asked of you, you will not be held personally responsible for any problems that may arise.

Eşęini sağlam bağla, sonra Allaha ısmarla.

İnsan ilk önce işlerinin iyi yürümesi için gereken tedbiri almalı sonra Allaha güvenmeli.

Tie your donkey to a strong post before trusting it to God.

If you want things to go well take necessary precautions and then leave the rest to God.

Eşek hoşaftan ne anlar.

Basit bir insan herkes tarafından beğenilen şeylerden birşey anlamaz.

What would a donkey know about fruit compote?

A simple minded person will not understand what is truly valuable.

Ev alma, komşu al.

Hergün karşılaştığımız komşular geçimsiz ve kötüyse, oturduğumuz ev ve sokak ne kadar güzel, pahalı olsa da mutlu ve huzurlu yaşayamayız. Komşular iyi olursa aileler de rahat ve mutlu olur.

Choose a neighbour not a house.

When buying a house pay more attention to the neighbours rather than the building itself.

Evdeki hesap çarşıya uymaz.

Bir iş, bir sorun hakkında önceden yapılan tasarılar ve planlar istenildiği gibi sonuçlanmayabilir.

Calculations made at home do not match the market place.

Things usually don't turn out as one expects.

F

Fakirlik ayıp değil, tembellik ayıp.

Fakirin çalışıp az para kazanması utanılacak bir şey değil, fakat tembellikten yoksulluk çeken kişinin utanması gerekir.

Poverty is not a disgrace but laziness is.

To work yet earn little money is nothing to be ashamed of, but to be in poverty by not working is.

Fazla mal göz çıkarmaz.

Elde bulunan fazla mal ziyan edilmemeli, günün birinde fazla görülen şeye ihtiyaç duyulur.

Extra property does not pick out one's eyes

Don't get rid of what you have in excess, it won't hurt you.

G

Gelen, gideni aratır.

İstenmeyen, sevilmeyen kişi gittikten sonra yerine gelenin daha fena oluşu, gideni aratır, gidenin iyi olduğu söylenir.

The predecessor is appreciated after the successor arrives.

The successor is often worse than the predecessor.

Gençlikte taş taşı, kocalıkta ye aşı.

Gençlikte çalışmalı ki biriktirdiğin parayla ihtiyarladığında rahat edesin.

In your youth carry rocks, in your old age enjoy your meal.

Work hard in your youth so that in your old age you have financial freedom.

Görünen köy kılavuz istemez.

Apaçık belli gerçekler karşısında açıklama yapmak gerekmez.

No guide is needed to a village that is in sight.

There is no need to explain something that it is too obvious.

Gözden ırak olan, gönülden de ırak olur.

Birbirinden ayrı düşen ve iletişim halinde olmayanlar arasında sevgi kaybolur.

One who is far from the eye is also far from the heart.

People who break apart and don't communicate, lose connection and love.

"Out of sight out of mind."

Gülme komşuna, gelir başına

Bir kişinin düştüğü durumla alay etmek doğru olmaz, aynı duruma biz de düşebiliriz.

Don't laugh at your neighbour's misfortune, it may happen to you.

One who laughs other people's misfortunes may one day experience the same situation.

Gülü seven dikenine katlanır.

Sevdiği kimseden ya da severek yaptığı işten gelecek sıkıntılar insana batmaz.

One who loves roses, puts up with their thorns.

Anything done lovingly will not be difficult.

Güneş balçıkla sıvanmaz.

Gerçekleri yalan dolanla kapatmaya çalışmak.

The sun cannot be coated with clay.

Do not try to hide the truth with lies.

[balçık: yapışkan koyu çamur]

Güvenme dostuna, saman doldurur postuna.

Dost sandığın birtakım kimseler, çıkarları söz konusu olduğunda sana kötülük edebilirler

Don't trust your friend, he might betray you.

Friends will deceive you for their own benefit and so it is wise to be wary.

Güvenme varlığa, düşersin darlığa.

İnsan; para, zaman, sağlık, sevgi gibi bollukları savurup tüketmemeli ki zor duruma düşmesin.

Do not depend on wealth as you may one day fall on difficult times.

In order to prevent difficulties, one should never spend his precious money, time, health and love unwisely.

H

Ha hatır, de hatır; gitti bizim koca katır.

Herkese yardım etmek isteyen elindeki varlığını kaybetmesi.

Favours today, favours tomorrow; I have lost my big mule.

Wasting too much to help others may be your own ruin.

Hak verilmez, alınır.

Hak edilen bir şeyi almak için uğraş gerek, bu hak kimse tarafından sunulmaz.

Rights are not given, they are earned.

If you deserve something, you have to struggle for it.
No one will give it to you without a fight.

Hamama giren terler.

Bir işe giren kişi gerekli giderleri, karşılaşılan güçlükleri göze alır.

He who enters a Turkish bath, will sweat.

When a person takes on a job, he must accept the cost and difficulties which he will encounter.

“No pain no gain.”

“If you can’t stand the heat, get out of the kitchen”

Hatasız kul olmaz.

Her insan bilerek veya bilmeyerek hata yapabilir.

Nobody is perfect.

Everyone makes mistakes, intentionally or unintentionally.

Hatırda kalmaz satırda kalır.

Bütün önemli şeylerin geleceğe taşınabilmesi için yazılıp korunması gerekir.

The mind can't bear, but lines can.

All important things should be written down to save them for the future.

[satır: yazı dizisi]

Hayır dile komşuna, hayır gele başına.

Başkalarının iyiliğini iste ki onlar da senin için aynı düşünsün.

Wish the best for your neighbour so that the best comes to you.

Think good of others so they think good of you.

Hazıra dağlar dayanmaz.

Hiç çalışmadan elindeki varlığını kullananların elinde birşey kalmaz.

Mountains wouldn't survive living off capital.

If you live off your savings instead of an income you will soon end up with nothing.

Her adam etten anlasa kasaplar et satamaz.

Bütün bireylerin bilgi, görgü ve yetenekleri aynı oranda gelişmemiştir. Dolayısıyla birinin yaptığı işi diğeri yapamayabilir.

If every man had a knowledge of meat, butchers couldn't sell it.

Not everyone has the same skills and knowledge to work in the same field.

Her ağacın meyvesi olmaz.

Toplumdaki her kişinin o topluma faydalı olması mümkün değildir.

Not all trees bear fruit.

Not everyone in a given community will be a valuable or helpful member.

Her ağaç kökünden kurur.

Bir aile veya toplum, temel değerlerin bozulması neticesinde yıkılır.

Every tree dies from the root.

A family or community will fall apart as a result of deteriorating fundamentals.

Her akşamın bir sabahı vardır.

Bir amaç için çekilen sıkıntıların, acıların sonu aydınlık ve mutluluktur.

Every night has its day.

The hardship one endures will eventually lead to happiness and success.

“There is light at the end of the tunnel”

Her horoz kendi çöplüğünde öter.

Herkes kendi çevresinde söz sahibi olur.

A rooster crows in its own dunghill.

Everybody is the master of his own house.

“An Englishman’s home is his castle”.

Her koyun kendi bacağından asılır.

Herkes işlediği suçun sorumlusudur, başkasına yüklenmez.

Every sheep is hung by its own leg.

Everyone is responsible of his own faults, cannot blame others.

“Every man must carry his own cross”

Her şeyin yenisi, dostun eskisi.

Kullanılan şeyler eskidikçe değerini kaybeder, dostluksa değer kazanır.

Of everything the newest, of friends the oldest.

Most items we buy wear out in time and lose their value, but friendships only get better in time.

Herkes gider Mersine, biz gideriz tersine.

Biz herkesin yaptığının aksini yapıyoruz.

Everyone goes to Mersin, we go the opposite way.

We do the opposite of what everyone else does.

Herkesin tenceresi kapalı kaynar.

Bir ailenin ne koşullarda geçindiğini kimse bilemez.

Everyone's pot boils with the lid closed.

No one knows how each family manages.

Horoz çok olan yerde sabah olmaz.

Herhangi bir konuda çok değişik düşünceler yürütülürse sonuca hiç varılamaz.

Morning won't come where there are too many roosters.

It is not possible to reach a satisfactory conclusion where there are too many opinionated people.

"Too many cooks spoil the broth"

I

Irmaktan geçerken at değiştirilmez.

Zor, tehlikeli ve olumsuz bir ortamda değiştirilen yöntemler iyi sonuçlanmaz.

Do not change horses while crossing a river.

One should not change methods and systems in the middle of a strategic process.

“Don’t change a horse in mid-stream”.

İ

İki cambaz bir ipte oynamaz.

Kurnaz ve hileci iki kişi bir konu üzerine karşılaştınca, birbirlerini aldatıp tek başlarına istedikleri gibi hareket etme amacı ile bütün hünerlerini ortaya dökerler. Bu durum iki tarafa da ziyan verir.

Two acrobats can’t perform on the same rope.

Two cunning men will try to make a dupe of each other by showing all their tricks and try to win, but at a loss.

İki karpuz bir koltuğa sığmaz.

İnsan birden fazla işi aynı anda yürütemez.

One cannot carry two watermelons under one arm.

One cannot successfully carry out more than one activity at a time.

“If you run after two hares at once you will catch neither”

İki ölç, bir biç.

Önemli bir işe başlamadan önce, sonuçlarını iyice düşündükten sonra karar vermek gerekir.

Think twice, act once.

Before starting to do something important, make sure you think over the consequences.

İnsan doğduğu yerde değil, doyduğu yerde.

Her insan doğduğu yerde geçimini sağlayamaz, ekmek parasını nerede kazanıyorsa, orası yurdu sayılır.

People don't live where they were born, they live where they acquire sustenance.

Material circumstances will determine where people call 'home.'

İnsan, üç şeyi kaybedince önemini anlarmış; zaman, gençlik ve sağlık.

Zaman, gençlik ve sağlık insanda olabilecek en önemli hazinedir. Bunlar varken en iyi şekilde kullanılmalı, kaybettikten sonra önemini bilmek fayda etmez.

People learn to appreciate three things after having lost them; time, youth and health.

Time, youth and health are the most important gifts one can be given but people only truly appreciate these gifts after losing them.

İnsanın kendine ettiğini bütün köylü etmez.

İnsanın aldığı yanlış kararlar başına, başkalarının açamayacağı kadar büyük zararlar açar.

The harm caused by oneself is greater than what a whole village folk can inflict.

The greatest harm comes from one's own decisions.

İsteyenin bir yüzü kara, vermeyenin iki yüzü kara.

Zor durumda kalıp birinden bir şey isteyen kişi utanır, yüzü kızarır. Ama verebileceği halde bu isteği çevirenin daha çok utanması gerekir.

It is more embarrassing to refuse than to ask.

One who is in need is ashamed to ask; but one who can afford, but refuses to give, should be more ashamed.

İşleyen demir pas turmaz.

İnsan devamlı çalışıp hareket etmeli ki manen ve madden sağlam olsun, iyi şeyler yapsın.

Iron that works does not rust.

One has to practice to keep up one's performance.

İt ürür, kervan yürür.

Doğru yolda yararlı hizmet ve güzel şeyler yapan kişi, engellenmeye çalışılsa da aldırılmaz, yoluna devam eder.

The caravan moves on despite barking dogs.

People who have a mission should not be distracted by noisy interventions.

[ürür: havlar]

İyi at eski çul altında belli olur.

İyi bir kişi, başkalarının zor durumunda kendini gösterir.

You can tell a good horse under an old saddle.

People normally perform well under good conditions, however real achievers perform well under bad conditions.

İyi dost kara günde belli olur.

Gerçek dost mutlu günlerimizde bizimle beraber olduğu gibi kötü günlerimizde de yanımızda olur.

A real friend turns up at one's bad day.

A real friend is always supportive regardless of good or bad days.

"A friend in need, is a friend indeed"

İyi olacak hastanın, doktor ayağına gelir.

Kötü bir işin iyiye gitme durumu varsa, bütün imkânlar kendiliğinden oluşur.

The doctor comes to the patient who is on the way of recovery.

If things are going to get better, circumstances for this will appear.

K

Kaçan balık büyük olur.

İnsan eline geçen fırsatları değerlendirip zamanında kullanması gerekir ki sonunda pişman olmasın.

The fish that gets away is always big.

When an opportunity is missed, its importance is often over estimated.

Kalemin yaptığı kılıç yapmaz.

Yazıyla, fikirle yürütülen mücadele çok daha etkilidir.

A sword can not achieve what a pen can.

Ideas are more effective than brute force.

“The pen is mightier than the sword.”

Kalp kalbe karşıdır.

Birbirini seven iki kişi aynı duyguları taşır, aynı düşünceleri paylaşırlar.

A heart reflects the other heart.

Feelings are reciprocal

Kanatsız kuş uçamaz.

Bir işi yapabilmek için gerekli gereçlerin olması gerekir.

A bird without wings can not fly.

One needs the right tools to do a job properly.

Kanı kanla yumazlar, kanı suyla yurlar.

Dostluk ve barış, kötülüğe kötülükle değil, iyilikle karşılık vererek sağlanır.

It takes water to wash off blood, not blood.

Responding to violence with violence is fruitless.

“Turn the other cheek.”

Kâr zararın kardeşidir.

İnsan bir işe girişince kâr etmesi kadar zarar etmesi de olasıdır.

Loss is the brother of profit.

One should expect losses as well as profit in any endeavour.

Kaynayan kazan kapak tutmaz.

Sevgi ve sevgisizlik için için çoğalır, sonunda açığa çıkar.

A boiling pot won't hold a lid.

Once events reach boiling point, there's no stopping them.

Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez.

Büyük çıkar beklenen yerden küçük harcamalar, fedakârlıklar esirgenmemeli.

Dont begrudge a hen, where you may get a goose.

If you expect a big gain, you should make small sacrifices.

“Venture a small fish to catch a great one”

Kazma elin kuyusunu, kazarlar kuyunu.

Başkasının kuyusunu kazan kişi, bu kuyuya kendisinin düşebileceğini ve başkalarından kötülük gelebileceğini bilmelidir.

Don't dig a trap for others as they will dig one for you.

One should know that he might fall into the trap he prepares for others.

Keçi nereye çıkarsa, oğlağı da oraya çıkar.

Çocuklar büyüklerini taklit eder. Anne baba ne yaparsa çocuk da onu yapar, onların gittiği yoldan o da gider.

The kid will follow the path of the goat.

Children imitate their elders. They do what parents do and always follow their way.

“Monkey see, monkey do.”

Kedi ciğere erişemeyince “öf ne kokar” der.

İnsan elde edemeyeceği şeyi kötüleyerek avunur.

A cat will call the liver stinky, if it can't reach it.

People denigrate things that are out of their reach.

“Calling sour grapes”

Kel ölür, sırma saçlı olur; kör ölür, badem gözlü olur.

İnsan hiç önemsemediği bir şeyi kaybedince, çok değerli olduğunu söyler.

When a bald man dies, he is remembered as golden haired; when a blind man dies, he is remembered as almond eyed.

When a person loses something small and insignificant, he says that it is very important.

Kelin ayıbını takke örter.

Değeri düşük bir şeyi değerli şeylerle örtmek.

A skullcap covers a bald man's shame.

You can cover something bad or ugly with something beautiful and expensive.

Kelle verir sır vermez.

Gizli tutulması gereken bilgiyi hiçbir şart altında açığa çıkarmamak.

He gives away his head but not a secret.

To keep a secret under all circumstances no matter what.

[kelle: baş]

Kendi düşen ağlamaz.

Giriştiği bir işte kimseyi dinlemeden istediğini yapan, sonra zarara uğrayan kişinin yakınmaya hakkı yoktur, bu kötü sonuca katlanmalıdır.

He who falls through his own fault, should not cry.

One who does things without thinking and taking advice from others, has to bear the consequences.

Keskin sirke küpüne zarardır.

Sinirli, sert, öfkeli kişinin zararı kendisinedir. Hem sağlığı hem de işleri bozulur.

Strong vinegar damages its container.

A hot tempered person eventually damages his own health and relations.

Kırkıktan sonra azanı teneşir paklar.

Yaşlılığında ahlâkı bozulan, kötü işler yapan kişiyi doğru yola getirmek zordur, verdikleri zararlar ancak ölümleriyle son bulur.

Only the burial bench is fitting for one who becomes depraved after 40.

If a person does bad and immoral things in his old age, it is hard to change him and he will stay the same until death.

Kısmetinde ne varsa, kaşığında o çıkar.

İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın, alın yazısındaki şeye ulaşır.

You get what fate brings you.

Every person just lives his destiny, not more or not less.

Kışın ekilen darıdan, kocasından sonra kalkan karıdan hayır gelmez.

Her iş zamanında yapılmalı, her kişi kendine düşen görevi tam yapmalı.

There is no benefit from corn cultivated in winter, and the wife who wakes up after her husband.

Everyone should fulfill his/her duties properly and on time. Traditionally, Turkish women wake up earlier to warm up the house and serve the working husband his breakfast. A woman who sleeps in, is considered to be lazy and useless.

Kızanla potak avlanmaz.

Bir işin nasıl yapılacağı hakkında bilgisi olmayanla o işi yapmaya kalkmamalı, aksi halde sana engeller çıkarabilir.

You can't hunt a bird with a child.

Choose the right person for the job or face difficulties.

"Don't send a child to do a man's job."

[Kızan: çocuk, potak: bir çeşit kuş]

Kızı gönlüne bırakırsan ya davulcuya varır, ya zurnacıya.

Evlenmeyi düşünen bir kıza, hayatın sadece eğlence olmadığını, iyi bir eş seçmek için hislerinden çok aklını kullanmasını söylemek ve ona destek olmak gerekir.

If you give your daughter the option to choose a husband, she will either elope with the drummer or with the piper.

Young girls would choose to marry an entertaining and carefree person over an educated, well mannered man with a promising future and so it is wise to choose a husband for them or educate them to be selective.

Kızını dövmeyen, dizini döver.

Bir anne, yetişme çağında olan kızına gereken şeyleri öğretmeli ki, zamanı geldiğinde kendi yaşamında mutlu olsun. Aksi halde sıkıntılar çeken bir kızın, en çok kendi annesi ve babası üzülür.

If you do not discipline your daughter, you will regret it bitterly.

Parents that do not discipline their daughter early on, will regret it later when she is distressed and unhappy.

“Spare the rod and spoil the child.”

Kiminin parası, kiminin duası.

İnsanlara hizmet sadece para ile değil, gönül kazanmakla da olur.

Some with money, others with prayers.

Helping people should not be just for the money, but for their appreciation.

Kin siyah boya gibidir, bütün renkleri yok eder.

Başkalarına kini olan kişi var olan bütün güzellikleri yok eder.

Hate is like black dye, it obliterates all other colours.

A person who holds a grudge, destroys all beauty.

Kol kesilirken parmak acımaz.

İnsanın durumunu ve neler çektiğini uzakta olanlar anlamaz

When an arm is being cut, the finger does not hurt.

People do not feel the suffering of others.

Komşu komşunun külüne muhtaçtır.

Komşular birbirlerine muhtaçtırlar. Bazen küçük, önemsiz fakat eksik olan bir şeyi komşudan alıp büyük işlerimizin aksaması önlenabilir.

The neighbour is in need of the neighbour's ash.

The neighbours always need each other. Sometimes we can borrow something very small and unimportant. However, that may save us from trouble.

Komşunun tavuğu , komşuya kaz; karısı, kız görünür.

Aralarında hiç bir fark olmasa da, insan başkasında olan şeyleri kendisinde olandan daha üstün sanır.

A neighbour's hen looks like a goose; his wife as young as a girl.

One often envies the possessions of others.

"The grass is greener on the other side of the fence"

Korkulu rüya görmektense, uyanık durmak daha iyidir.

Bir işten olumsuz sonuç istemiyorsak istirahat ve eğlencelerimizden vaz geçmemiz gerek.

It is better to be awake then to have a nightmare.

It is more important to be vigilant in the first place than to be sorry afterwards.

Korkunun ecele faydası yoktur.

Korkular gelecek tehlikeleri önleyemez.

Fear is not a cure for death.

If you are afraid of doing something, your fear will not save you from being unsuccessful. So, you should forget your fear and do whatever you have to do to succeed.

Koyun güden kurdu görür.

İşini dikkatle yapan kişi, ortaya çıkabilecek sorunları görür.

The shepherd anticipates the wolf.

A person who does his job properly can foresee problems that may arise.

Köpeğin işemesiyle deniz murdar olmaz.

Doğruluğu, temizliği herkes tarafından bilinen kişiyi, düzeysiz sataşmalar etkilemez, gözden düşürmez.

Dog will not spoil the sea by pissing in it.

A major achievement will not be damaged if an insignificant saboteur attacks it.

[murdar: pis]

Körle yatan, şaşı kalkar.

Kötü kişilerle dostluk yapanlar, onların huylarını bemimserler.

Sleep with the blind, wake up cross-eyed.

One who becomes friend with a bad person, also adopts his bad habits.

Kul azmayınca hak yazmaz.

Kişi kötülüklerden kaçınırsa suçlanmaz, aksi halde azgınlığı yüzünden felâkete uğrar.

God will punish those who delve into excess.

God favours moderation, and people should refrain from excess and overindulgence in life.

Kul sıkışmayınca Hızır yetişmez.

İnsanlar güç durumunda kaldıklarında bu güçlüğü aşmak için daha sıkı çalışırlar.

Divine help does not arrive unless one is in dire straits.

Unexpected help arrives only when someone is in real need.

Kurcalama sivilceyi ıban edersin.

Karıştırılan küçük sorun, daha büyük soruna dönüşür.

Do not pick at a pimple, you may cause a boil.

If you ponder too much on a minor problem, it will lead to a bigger one.

Kurt kocayınca köpeğın maskarası olurmuş.

Güçlüyken sayılan sevilen, gücü gittiğinde kenara itilen, ilgilenilmeyen bir kişi olur.

Dogs ridicule old wolves.

Common people respect those who possess power, but ridicule those who have lost it.

Kurt sisli havayı sever.

Kötülük yapmak isteyen karışık, kontrolün az olduğu zamanı bekler.

The wolf prefers the fog.

Sneaky people wait for an uncertain and confusing environment to strike at their opponents.

Kurunun yanında yaş da yanar.

Suçluyla beraber suçsuz da suçlanır.

Damp wood burns together with dry.

If decent people associate with criminals, then they suffer together.

Kusursuz dost arayan, dostsuz kalır.

Kusursuz insan olmaz. Herkes yaşamanın yollarını aramalı, aksi halde yalnız kalır.

He who looks for a faultless friend, remains without a friend.

Nobody is perfect. People should make an effort to find ways of living with others.

L

Lâf torbaya girmez.

İnsan bir sözü söylemeden iyice düşünmeli. Ağızdan çıkıp etrafa yayılan sözü geri çevirmek ve saklamaya çalışmak imkânsızdır.

The word does not go in the bag.

One should think carefully before he says a word as it is imposible to bring back or to hide the word after it has been spread around.

Lâfla peynir gemisi yürümez.

Boş lafla iş olmaz, çalışmak gerekir.

A ship does not steam ahead by idle talk.

One can not accomplish anything by talking alone.

Only hard work gets things done.

“Easier said than done”

Leyleğin ömrü lâklâkla geçer.

Aylak, iş güç sahibi olmayan kişilerin günlerini orada burada boş şeylerle geçirmesi.

The life of the stork is spent by chattering.

The life of the person who travels as much as a stork, passes just by chatting without doing anything else in the world.

Lokma çiğnenmeden yutulmaz.

Çabasız hiçbir şey elde edilemez.

Food must be chewed before being swallowed.

“Nothing ventured, nothing gained.”

“No reward without effort”

M

Mal canın yongasıdır.

Zorluklarla kazanılan mal cana yakındır.

It is hard to part with anything one owns.

Things that people work hard and struggle to own, are very close to their heart.

Malını yemesini bilmeyen zengin hergün züğürttür.

İnsanın ne kadar malı olduğu değil, onun tadını ne kadar çıkarabildiği önemlidir.

A rich man who can not enjoy his wealth is poor every day.

What counts is not how much you own but how you enjoy it.

Mart ayı, dert ayı.

Kuzey yarı kürenin Mart ayı, havaların devamlı değişmesiyle insanın hasta olduğu, yiyecek ve yakacakların azalmasıyla sıkıntılı geçen bir aydır.

March is a suffering month.

Peasants suffer at the end of winter due to dwindling supplies and sickness.

Maşa varken elini ateşe sokma.

Bir iş yapmak için en az tehlikeli yolu kullanmalı veya uzmanına bırakmalı.

Do not burn your hand, when tongs are available

You should use the safest way to do a job, or you should let the expert do it.

“Better be safe than sorry.”

Mayasız yoğurt tutulmaz.

Sermayesiz başlatılan bir ticaret işi yürümez, para getirmesi mümkün değildir.

You cannot make yoghourt without starter.

One who starts a business without a capital, cannot be succesful.

“Build on rock not sand”

Maymunu ateşe atmışlar, yavrusunu ayağının altına almış.

Duygusuzlar, kendi çıkarları için en yakınlarını bile tehlikeye atabilirler.

When a monkey was thrown into the fire, she trampled her offspring.

Some people will do anything for personal gain.

Meramın elinden bir şey kurtulmaz.

Başarıya, o işin peşini bırakmayıp, yapmaya kesin karar vermekle ulaşılır.

Nothing escapes determination.

Goals are achieved by determination.

“Where there is a will, there is a way”

Merdiven ayak ayak çıkılır.

Birşeyi yapmak için gerekli adımları atmak gerekir.

One goes up a ladder step by step.

One must take the necessary steps to achieve anything.

Merhametten maraz hasıl olur.

Kimi kişiler kendilerine yapılan iyiliği hak etmez, hatta kötüye kullanır. Böyleleri, iyilik edenin başını derde sokarlar.

Compassion results in harm.

Some people don't deserve compassionate behaviour, as they often cause trouble to the person helping them.

"Mercy begets harm"

Meyveli ağacı taşlarlar.

Bilgisi, zenginliği, hüneri olanlara kıskançlıktan dolayı saldıranlar olur.

They throw stones at a tree with fruit.

When someone is productive, other people might not like that and criticise him out of jealousy.

"Cutting tall poppies"

Minareyi çalan kılıfını hazırlar.

Suç işleyecek olan kişi, bu suçu örtmek için önceden tedbirini alır.

Who steals the minaret will have a cover ready.

If a person does something wrong, he already has the excuse worked out.

Minareyi yaptırmayan yerden bitmiş sanır.

Bir işi hiç yapmamış olan kişiye o iş kolay gelir.

Anyone who has never had a minaret built may think it grows out of the soil.

If someone has never attempted to do something, it will appear easy.

Misafir misafir istemez, ev sahibi ikisini de istemez.

Bir insan bir başkasını istemediğini belirtmeden önce kendisinin ne kadar istendiğini düşünmelidir.

A visitor may not want another visitor, but the host wants neither.

Before one dislikes someone, one should consider how much he himself is liked.

Misafir umduğunu değil, bulduğunu yer.

İnsan misafirse, fazla beklentisi olmamalıdır.

A guest must eat what he finds, not what he expects.

If one is a guest, one should not have great expectations.

Misafir, üç gün misafirdir.

Bir yere olan ziyaret uzarsa ev sahibine ev işlerinde yardımcı olmak gerekir. Aksi halde hoş karşılanmaz.

A guest is only a guest for just three days.

After three days a guest should help the host with house work and try not to be a burden to the household.

N

Ne ekersen onu biçersin.

İnsan harcadığı emeğe göre başarı görür.

You harvest what you sow.

Your success is the result of your work

“You reap what you sow”

“Ne oldum” dememeli, “ne olacağım” demeli.

İnsan ulaştığı mevki ya da elindeki imkânlardan övünmemeli, kendisini etrafındakilerden üstün görmemeli, bu parlak durumu bir gün sona erebilir .

Say not “what I have become”, say “what I may become.”

Even if you are the richest person in the world today, you can lose all your money tomorrow. So, you should not boast about your wealth or about your success.

Ne verirsen elinle, o gelir seninle.

İnsan, ihtiyacı olana yardım ettiğinde kendisi de mutlu olur.

Whatever you give, stays with you.

Those who help others with charity will be rewarded with the same support when they need it most.

Ne yavuz ol asıl, ne yavaş ol basıl.

Ne başkalarına baskı yap, ne de başkalarının sana baskı yapmasına izin ver.

Never be a bully, nor a door-mat.

Don’t oppress anyone, nor allow anybody else to oppress you.

Nerede birlik, orada dirlik.

İnsanların birbirleriyle anlaşması huzuru getirir.

Togetherness brings strength.

If there is unity among people, there will be peace as well.

*“A house divided against itself cannot stand”
“Unity is strength”.*

Nerde hareket, orda bereket.

Boşa zaman harcamayıp kendini işe veren kişinin verimi artar, kazancı bol olur.

Where there is action, there is abundance.

Hard working people create abundance and wealth.

Nikâhta keramet vardır.

Nikâhtan sonra oluşan sevgi ve saygı ortaya çıkan birçok problemin kolayca çözümünü sağlar.

There is a miracle in marriage.

After marriage, people love and respect each other more which helps them to overcome most of their problems.

Nush ile uslanmayı etmeli tekdir, tekdirle uslanmayanın hakkı kötüktir.

Bir kişiyi yaptığı yanlışlıktan dolayı ihtar etmeli, ihtar dinlemiyorsa cezalandırmalıdır.

A person who behaves negatively should be warned; if he does not listen, then he should be punished.

One who does not pay any attention should be warned and if this does not work, then he should be punished.

O

Okka her yerde dörtyüz dirhemdir.

Herşey görece değıldir, bazı değışmeyen kurallar vardır.

A kilo is a thousand grams anywhere.

Not everything is subjective.

Okumadan âlim, yazmadan kâtip olunmaz.

Birşeyi iyi yapmak için deneyim gerekir.

One can not be a scientist without reading, nor a scribe without writing.

One needs practice to be good at anything.

“Practice makes perfect”

Olmayacak duaya amin demek.

Sonuç alınamıyacak bir işle uğraşmak.

Do not say amen to an impossible wish.

One should not waste time on an impossible mission.

Olmayacak olan hacıyı, deve üstünde yılan sokar.

Hayatında en büyük amacı da olsa, eğer onu gerçekleştirmek insanın kaderinde yoksa, tahmin edilemeyen güçlüklerle karşılaşır.

A person who was not meant to become a hadji, will be bitten by a snake on his camel.

If something wasn't meant to be, it will not come to pass no matter how hard we try.

Olsa ile bulsayı ekmişler, hiç bitmiş.

Çalışmadan hayallerle yapılan işler başarısızlıkla sonuçlanır.

They sowed "if only" and "if found", and nothing sprang up.

If a person just wishes for something to happen without doing anything, the result will be nothing.

Ona söyleyeceğine duvara söyle.

Söz dinlemeyen kişi.

Talk to the wall instead of to him.

One who does not pay attention while being spoken to.

Oynamasını bilmeyen gelin, “yerim dar” demiş; yerini bollatmışlar, “yenim dar” demiş.

Yetenekleri olmayanların sebepler uydurarak yeteneksizliklerini örtmeye çalışmaları.

A bride who does not know how to dance, says “I don’t have enough space to dance”; when her space is widened, she says “my sleeves are tight”.

One who does not know how to do something, will find an excuse for it.

“A bad workman always blames his tools.”

[yen: giysi kolu]

Ö

Öcün iyisi, bağışlamaktır.

Öç almanın en iyi yolu karşısındakini bağışlamaktır.

The best revenge is forgiveness.

Öfke baldan tatlıdır.

Sinirlilik halinde kişi bağırıp çağırarak rahatlar ve bundan zevk alır fakat bunu devamlı yapması zararlar getirir.

Anger is sweeter than honey.

If you are angry, it is easier to shout than to speak calmly.

Öfke gelir göz kızarır, öfke gider yüz kızarır.

Sinirli bir halde yapılan hareket sinirlilik geçtikten sonra pişmanlığa sebep olur.

Eyes become red as anger sets, face becomes red as anger dissipates.

When you are angry, you speak and behave without thinking. After you become calm, you are ashamed of your words and behaviour.

Öfkeyle kalkan ziyanla oturur.

Öfkeli kızgın insan iyi düşünemez, yanlış iş yapar, hem kendine hem etraftakilere zarar verir.

One who gets up in anger, sits down with a loss.

An angry person cannot think logically, makes mistakes, harms himself and others.

Öksüz göbeğini kendi keser.

Öksüzler kimsesiz olduklarından bütün gereksinimlerini kendileri karşılamak zorunda kalırlar.

The orphan cuts his own umbilical cord.

Orphans have no-one to rely on and so they must be more self sufficient and must work harder.

Ölümü gören, hastalığa razı olur.

İnsan kötü durumlarda her zaman daha kötü olasılıkları göz önüne almalıdır.

One who sees death will relent to sickness.

No matter how bad the circumstances are, one should consider worse possibilities.

Ömür biter yol bitmez.

Yapmak istediğimiz herşeyi yapmaya ömrümüz yetmez.

The life ends, but the road does not.

Our life is not enough to do everything that we want.

Önce can sonra canan.

İnsan başkalarından önce kendini düşünür.

First the soul, then the beloved.

Man first thinks for himself, then for someone he loves.

Önce düşün, sonra söyle.

Söylediğine sonradan pişman olacağına, söyleyeceğini önceden düşün.

First think, then say.

People should think carefully before they speak, so they won't regret it later.

Önce iğneyi kendine batır, sonra çuvaldızı ele.

Küçük bir sıkıntıya katılamayan kişi başkalarına daha büyük sıkıntı vermemelidir.

Prick first yourself with a needle before pricking others with a packing-needle.

Someone who cannot stand a little pain, should never try to hurt others.

“Do as you would be done by

Öpülecek el ısırılmaz.

Sana yardımcı olan kişiye kötülük yapma.

Don't bite the hand that ought to be kissed.

Don't bite the hand that feeds you.

P

Papaz hergün pilav yemez.

Herkesi her zaman aldatmak mümkün değildir.

The priest does not eat rice every day.

You can't fool everyone all the time.

Paran çoksa kefil ol, işin yoksa şahit ol.

Birisine kefil olunca büyük bir olasılıkla zarara uğrayacaksın, şahit olursan zamanını israf edeceksin.

Be a guarantor if you have money to spare, be a witness if you have time to spare.

One ought to think twice before accepting to become a guarantor or a witness.

Paranın gittiğine bakma, işin bittiğine bak.

Bir işin yapılması için para harcamak gerekiyorsa, bunun üzerinde durma.

Never mind the money spent, consider the job done.

One should not dwell on the money spent to have a job well done.

Parası ucuz olanın, kendisi kıymetli olur.

Cömert olan kişiye herkes sevgi ve saygı gösterir.

One whose money is cheap is valued himself.

People who are not stingy are valued.

Parayı para çeker.

Para kazanmak için para gerekir.

Money attracts money.

One needs money to earn more money.

Parayı veren düdüğü çalar.

İnsan istediği her şeyi para karşılığında elde edebilir.

He who gives the money, plays the pipe.

People can obtain anything they want with money.

“He who pays the piper calls the tune”

Parayı zaptetmek deliyi zaptetmekten zor.

Paranın nereye gittiğinin hesabını tutmak çok kez güçtür.

It's harder to keep money than to keep a madman.

It's often hard to keep track of where money goes.

“Money's burning a hole in his pocket.”

Parayla dost bulunmaz.

İnsanın dost edinmesi parayla olmaz.

One can not find friends with money.

Paylaşılınca dert azalır sevgi çoğalır.

Yakın ve samimi bildiklerimizle derlerimizi konuşarak sevgiyi öne çıkarırız.

When it has been shared, suffering is reduced and love increases.

People forget their problems by speaking to someone they trust.

Perşembe'nin gelişi Çarşamba'dan bellidir.

Bir işin nasıl sonuçlanacağı şimdiki gidişinden belli olur.

Wednesday indicates that Thursday is coming.

The current progress of any job is an indication of its end result.

"Coming events cast their shadows before"

Pirincin içindeki beyaz taş, siyahtan daha tehlikelidir.

Görünen düşman görünmeyenden daha iyidir.

The white stone in the rice is more dangerous than the black one.

People who do not declare themselves are more dangerous than those who do.

Pişmiş aşı soğuk su katılmaz.

Tamamlanmak üzere olan bir işi bozmaya çalışmak.

It is not good to add cold water to cooked food.

An opportunistic person who tries to spoil something good at its final stage.

R

Rüzgâr eken, fırtına biçer.

Başkalarına kendi çıkarı için zarar vermeye çalışan kişi, sert tepkilerle karşılaşır ve sonunda, kendisi daha büyük sorunlarla karşılaşır.

One who sows the wind, reaps a storm.

One who tries to harm others badly may end up in worse situations.

“Inherit the wind”

Rüzgâr esmeyince dal oynamaz.

Bir olayın olması için sebep gerek.

If the wind does not blow, leaves do not move.

There is a reason or a cause for everything.

Rüzgâra tüküren, kendi yüzüne tükürür.

Uygunsuz hareket eden kendine zarar verir.

A person who spits against the wind, spits to his own face.

Those who act against common sense harm themselves in the end.

Rüzgârsız harman olmaz.

Gerekli koşullar olmadıkça bir işe kalkışılmaz.

No threshing without the wind.

Do not venture anything if the conditions are not right.

S

Sabreden derviş, muradına ermiş.

Olması gereken bir şey için telâşlanmadan sabretmek gerekir.

The patient dervish will reach his aim.

If we want something to happen, we should be patient.

“Everything comes to him who waits”

Sabırın sonu selâmettir.

Bir işi yaparken acele ve telâş etmeden çalışılırsa başarıya ulaşılır ve mutluluk olur.

Patience is rewarded.

If you have patience for something, you can win or attain what you had hoped for.

Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.

Sağlıklı olan bir kişinin beyin gücü de sağlıklıdır.

A strong head is found on a healthy body.

Clear and logical thoughts or ideas come from people who are healthy and able-bodied.

Sakla samanı, gelir zamanı.

Bugün değersiz olan bir şeyi saklarsan gelecekte sana faydalı olur.

Save the hay, its time will come.

Don't throw away even an insignificant thing, there might be a time when it will be needed.

“Keep a thing seven years, you will find a use for it”

Saman için için yanar.

Bazı kişiler dertlerini, sorunlarını dışa vurmazlar. Bu dertler sorunlar onları yavaş yavaş kemirerek tüketir.

Hay burns from deep inside.

Some people do not share their problems with others and so they suffer silently until depression or illness overcomes them.

Sanat bir altın bileziktir.

Öğrenilen bir sanat değerini hiç kaybetmeyen kıymettir.

A trade or profession is a golden bracelet.

A learned trade or profession never loses its value.

“A useful trade is a mine of gold.”

Sarımsağı gelin yapmışlar, kırk gün kokusu çıkmamış.

Kişi karakterini ne kadar saklamaya çalışsa da bir gün meydana çıkar.

They made the garlic a bride, its smell was apparent even after forty days.

No matter how hard a person tries to hide their character flaws, one day they will become apparent.

Sarımsağın seyreği sıkından iyidir.

Bir şeyin sayıca çok olması değil, kaliteli olması daha çok önemlidir.

The garlic is better with fewer cloves.

It is not the quantity but the quality that counts.

Sel ile gelen, yel ile gider.

Kolaylıkla kazanılan şey kolaylıkla da yitirilebilir.

What comes with the flood can be swept away by the wind.

Something easily gained can be lost as easily.

Sen ağa, ben ağa, bu ineği kim sağa.

Herkes büyüklük taslar, kendini buyurucu durumuna koyarsa bekleyen işleri kim yapacak.

You are a master, I am a master, who shall milk the cow?

Nothing can be achieved if all are thinking they are masters and do nothing.

“Masters two, will not do”

Sen eşek olursan, sırtına binen çok olur.

Hakkını koruyamayanların hakları başkaları tarafından yenir.

If you are a donkey, there will be many people who ride you.

People who are opportunistic will take advantage of others who are weaker willed, in order to gain benefit and even make a profit.

Sen işten korkma, iş senden korksun.

İnsan yapacağı işte başarılı olmak için, o işi gözünde büyütmemeli, önüne çıkacak engelleri yenmeye kararlı ve dirençli olmalıdır.

Don't be afraid of work; let the work be afraid of you.

Don't exaggerate the work to be done, be resolute to overcome the difficulties.

Sen kendini övme, bırak seni başkası övsün.

Yaptığın işleri sen değil, başkaları takdir etsin.

Do not praise yourself, let someone else do it.

It is rude and not convincing to praise yourself. Someone else should praise you for what you are.

Seyrek git sen dostuna, kalksın ayak üstüne.

Dostlarını sık sık ziyaret etmezsen daha çok saygı görürsün.

Visit your friends infrequently, let them respect you.

If you want to keep your friends' respect, don't visit them too often.

Sıçan yemezse çuvalı, içindeki dökülmez.

Bir düzene dıştan etki yapılmazsa konumunu değiştirip bozulmaz.

If the mouse doesn't gnaw the sack, the wheat won't spill.

If there is no external intervention in a given system/environment, it will not weaken or fall.

Sinek küçüktür ama, mide bulandırır.

Önemsiz, küçük gibi görünen, kötü ve olumsuz şeyler insanda iyi etki bırakmaz.

The fly is small but it is enough to upset one's stomach.

Small things may cause negative consequences.

Soğanın acısını yiyen bilmez, doğrayan bilir.

Ancak bir işi yapan kişi onun ne kadar güç olduğunu bilir.

It's not he who eats the onion, but the one who chops it knows how bitter it is.

Only a person who does the job knows how hard it is.

Sokma akıl, akıl olmaz.

Başkalarının verdiği akılla hareket eden kimse pek başarılı olmaz, sonra da ne yapacağını bilmez, çünkü istemeyerek öğrenilen şeyler akılda kalmaz.

You can not insert wisdom in others' brains.

If a person takes ideas from someone else, he cannot be successful and when he has to decide alone, he will not know what to do.

Son pişmanlık fayda vermez.

İyice düşünmeden yapılan iş, söylenen söz olumsuz sonuçlar yaratır, üzülmekle değiştirilemez.

Final remorse is to no avail.

Remorse can not rectify the negative outcome of words uttered or work done without thinking.

Sona kalan, dona kalır.

Bir işte en sona kalan genellikle birşey elde edemez.

The last one will freeze.

If you are the last one, you'll be left with nothing.

Söyleme sırrını dostuna, dostunun da dostu var, söyler dostuna.

Sırrını en yakınına dahi söyleme çünkü onun da yakını vardır.

Do not give your secret to your friend because your friend has another friend who tells his friend.

When you trust your closest friend and share your secret, you should think that he also has other close friends like you which he may share what you have told him.

Söz gümüşse, sükut altındır.

Bir çok zaman susmak konuşmaktan daha iyidir.

If the word is silver, silence is gold.

Sometimes silence is more meaningful and is more telling than words.

“Speech is silver, silence is golden”

Su akarken testiıı doldurmalı.

İnsan, eline geen fırsatları değerlendirmeli ki ilerideki yıllarda rahat etsin.

One must fill the pitcher while the water is flowing.

When opportunity comes take full advantage and benefit from it.

Su küüğün, söz büyüğün.

Su yaşam için gerekli maddedir. Türk geleneğinde su önce ocuklara verilir. Söz hakkı ise; tecrübeli olduklarından büyüklere verilir.

Water first to the children, talk first for adults.

In the Turkish tradition, water is first given to the young first, and the right of speech to elders due to their knowledge and experience.

“Children should be seen but not heard.”

Su testisi yolunda kırılır.

İnsan hangi işle uğraşıyorsa getireceği sonuçlara katlanmalıdır.

The water pitcher breaks on its way to the well.

One must take the risk or the undesirable outcome of one’s occupation.

Su uyur, düşman uyumaz.

Düşmanın durgunluğuna güvenme, daima tedbirli ol.

Water sleeps, the enemy does not.

Do not trust your enemy’s calmness, always be alert.

Su, başından kesilir.

Sorunlar, nereden kaynaklandığı bulunduktan sonra özölür.

Water must be cut off from its source.

One must find the source of something before attempting to fix it.

Suyun yavaş akanından, insanın yere bakanından korkmalı.

Kendi fikirlerini, görüşlerini açıkça söylemeyen insandan zarar gelir.

Beware water that flows slowly, and people who look down.

One should beware people who do not express their views openly.

Sükût ikrardan gelir.

Birisi itiraz etmiyorsa o suçu kabullenmiş sayılmalıdır.

Silence means acceptance.

If someone keeps silent, it means they accept being at fault.

Sütlü inek buzağıyı bozar.

Çocuklara verilen fazla imkânlar, doğru yoldan şaşmalarına sebep olur.

A milking cow will spoil the calf.

Giving children all they want spoils them.

“Spare the rod, spoil the child”

Sütten dili yanan, yoğurdu üfleyerek yer.

Dikkatsizliğinden kötü duruma düşen daha sonra haddinden fazla dikkatli olur.

One whose tongue is burnt from drinking hot milk blows before eating yogurt.

Ill fate due to our carelessness causes us to be more careful when faced with similar situations.

“A burnt child dreads the fire”

Ş

Şahin sinek avlamaz.

Bilgili, becerikli insanlar küçük şeylerin peşinden gitmez.

The falcon never chases a fly.

Competent people are not interested in small things.

Şeytana papucunu ters giydirir.

Çok kurnaz, aldatıcı, hilekâr olmak.

To be clever enough to put devil's shoes on the wrong way.

Used to describe people who can deceive others easily.

Şeytanın dostluğu dar ağacına kadardır.

Kötü bir insanın dostluğu insanın başına çok dert açabilir.

The devil is your friend until you hang.

An evil friend can cause you much harm.

Şimşek çakmadan, gök gürlemez.

Birşeyin olacağının çok kez önceden belirtileri vardır.

There's no thunder without lightning.

There's always a warning sign before something happens.

"There's no smoke without fire"

T

Tarlada anlaşılan, harmanda kavga etmez.

Üretim evresinde anlaşanlar, ürün kaldırma evresinde çekişip dövüşmezler.

If you have good relations during sowing and ploughing, you will not argue during the harvest.

If you have managed to keep a good relationship with people in difficult times, you will not have disagreements with them during good times.

Tarlada ekinim var deme, ambara girmeyince.

Elde etmek istediğin şeye sahip olmadan “benimdir” deme.

Do not say that you have a crop in the field, until it's in the granary.

You should not say that something is yours, unless you are sure that you own it.

“Don't count your chickens before they hatch”.

Tarlada izi olmayanın, harmanda yüzü olmaz.

Kişi, işinin başında olup çalışmazsa başarıya ulaşamaz.

He who leaves no trace in the field, will be shamed at the harvest.

A person who does not attend to his tasks, can not gloat about the result.

Taş altında olmasın da, dağ ardında olsun.

Yeter ki insanı ölüm ayırmasın, çok uzakta olsa da bir gün mutlaka kavuşulur.

It is better to be beyond a mountain than to be under a stone.

It is likely that people will meet again as long as it's distance that separates them and not death.

Taşıma suyla değirmen dönmez.

Yetersiz, gelişigüzel önlemlerle işler yürütülmez.

The mill won't turn with carried water.

A job can't be done with inadequate means.

Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.

Güzel, sakın olarak konuşulan işler daha kolay yaptırılır, problemler çözülür.

Plesant words will take a snake out of its burrow.

Used to express the effectiveness of kind words as opposed to confrontation.

“Fair words break no bones”

Tatlı soğan yerinde satılır.

İyi özellikleri olanlar, çevresi tarafından sevilip sayılır ve korunur.

Sweet onion sells where it was harvested.

People with good characteristics are popular.

Tatlı yiyelim tatlı konuşalım.

Ömrümüz kısadır. Bu süre içinde etrafımızdaki insanlara güzel, olumlu şeylerden konuşmalıyız.

Lets eat sweet and speak pleasantly.

Our life is very short. In this short period, we should speak about positive things.

Taze bakla yemeyenin karnı ağrımaz.

Yaşanan olumsuzlukların bir nedeni vardır. Bunun da sorumlusu bireyin kendisidir.

One won't get a stomach ache if one doesn't eat fresh broad beans.

Individuals cause their own problems and misfortunes by making bad choices and wrong decisions.

Tembel eŖeęin yk ağır olur.

Grev ve sorumluluklarını gn gnne yerine getirmeyenler, sonunda ok sıkıntı ekerler.

A lazy donkey's load is heavy.

People who do not work responsibly and consistently face difficulties in the future.

Temizlik yarı zenginliktir.

Temiz olan kiŖinin sağlığı iyidir. Sağlıksa bir kiŖi iin en byk zenginliktir.

Cleanliness is half our wealth.

Being clean keeps people healthy and health is our greatest asset.

Tencere kapağını bulmadan kaynamaz.

Bir iŖin yapılabilmesi iin btn imknların hazırlanması gerekir.

The pot does not boil unless it found its lid.

Preparation is very essential before starting any job.

Terazi var, tartı var; her bir Ŗeyin vakti var.

HerŖey iyice dŖnlp tartılmalı ve zamanında yapılmalıdır.

There's the scales, the weighing and a time for everything.

Everything must be done at the right time.

"All in good time"

Tırnağın varsa baŖını kaŖı.

BaŖkasına yardım etmeyi dŖnmeden nce kendi sorunlarını hallet.

If you have nails, scratch your own head.

Before attempting to solve others' problems, attend to your own.

Tok, açın halinden anlamaz.

Bir şeyi anlamak için onu yakından yaşamak gerekir.

A full person cannot understand hungry person's situation.

People can only understand the situation someone else is in, if they experience it themselves.

Tok ağırlaması güçtür.

Birisi bir konuda doyumluysa onu memnun etmek güç olur.

It's hard to be hospitable to someone who has just eaten.

If someone had his fill of something, it's hard to please him.

Tok iken yemek yiyen, mezarını dişi ile kazar.

Tok karnına yemek yemek, sağlık için çok zararlıdır.

Excessive indulgence leads to the grave.

One should refrain from eating too much as it leads to health problems.

"You dig your grave with your teeth"

Toprağı işleyen, ekmeği dişler.

Birşeyin sonucundan yararlanmak için onu ortaya çıkaracak çaba gerekir.

One who tills the soil can eat the bread.

To benefit from something, one has to make an effort to produce it.

Türk'e bir selam ver, gerisini düşünme.

Türkler insancıldır, tanıştıkları kişiye iyi davranır, misafirperver olur.

Greet a Turk and worry no further.

Turks are kind people.

U

Ucuz alan, pahalı alır.

Ucuz birşey alınırsa sonunda daha pahalıya mal olabilir.

You buy cheap, you buy dear.

Buying something because it's cheap may work out to cost more.

Ucuz etin yahnisi yavan olur.

Ucuz şeyler genellikle kalitesiz olur.

A stew with cheap meat will not taste good.

Cheap things are generally of poor quality.

Uçan kuş aç kalmaz.

Çaba gösteren insan sıkıntı çekmez.

A bird that flies will no starve.

If one makes an effort, one will not suffer.

Ummadığın taş, baş yarar.

Kendisinden hiçbirşey beklenilmeyen kimseler umulmadık başarı gösterebilir.

It is the unexpected stone that wounds the head.

A person can achieve something that was never expected of him.

Umut, fakirin ekmeğidir.

Yoksul insanı ayakta tutan sürekli umut içinde yaşamasıdır.

Hope is the poor man's bread.

What keeps the poor going is hope.

"Hope reigns eternal."

Ustanın çekici bin altın.

Bir işi iyi bilenin kullandığı alet çok değerlidir.

The master's hammer is worth a thousand gold pieces.

The tools used by someone expert at his job are very valuable.

Uzak menzile yavaş gitmeli.

Yapılması uzun zaman alacak işler aceleye getirilmemeli.

One should go slowly to reach a distant target.

Do not rush a job that requires a long time to complete.

[menzil: hedef]

Ü

Ürümesini bilmeyen köpek, sürüye kurt getirir.

Bir konuda bilgisi olmayan kişinin kendi fikirlerini ileriye sürmesi ve doğruluğunda ısrar etmesi fayda yerine zarar getirir.

A dog that does not know how to howl, brings the wolf to the herd.

When a person does not have knowledge about something, yet insisting that he knows it all, brings harm instead of good.

Ürüyen köpek, ısırmaz.

Başkasını korkutmak için bağırıp çağıran kişiden zarar gelmez. Kötülük yapacak olan kişi sessiz ve gizli yapar.

A barking dog does not bite.

Someone who lets out his fury by shouting will not do any physical harm. Display of aggression is usually bluff.

“Barking dogs seldom bite”

Üzüm üzüme baka baka kararır.

Çok samimi olan kimseler birbirlerinin huylarını benimseyebilirler.

A grape turns dark looking at a dark grape.

People mature by learning from their peers but also adopting bad manners.

V

Vakit, nakittir.

Zaman değerlidir, onu iyi kullanmak gerekir.

Time is money.

Time is valuable, it should be used wisely.

[nakit: para]

Vakitsiz açan gül, çabuk solar

Bilgi ve becerisi tam gelişmemiş kişi, yapacağı işte başarılı olamaz.

A rose that blooms out of season wilts quickly.

He who has bad timing can not be successful.

Vakitsiz öten horozun, başını keserler.

Yerinde ve zamanında konuşmasını bilmeyenleri susturmak gerekir.

A rooster that crows at the wrong time is killed.

One who does not know when and how to speak should be told to be silent.

Varsa pulun, herkes kulun; yoksa pulun, dardır yolun.

Parası çok olana herkes iltifat eder. Parası olmayanın işi zordur.

If you have money and assets, people will be at your beck and call.

If you are very rich, there will be many people who are waiting for you to help them, and that is why they do everything for you. People without money have a hard life.

Verdiğin şey güle güle gider, ağlaya ağlaya gelir.

Ödünç verilenler ya kullana kullana eskirler, ya da eksilirler.

Items you loan will go happily and return crying.

What people loan from you will either go missing or be worn out before they are returned.

Veren el alandan daha üstündür.

Yardım ve iyilik sever kimseleri herker sever, sayar.

The giving hand is better than the taking hand.

To help people is always better than wait to be helped by others.

“It is more blessed to give than to receive”

Y

Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.

Yalan söz zamanla ortaya çıkar ve hakikat belli olur.

A liar's candle will only burn until twilight.

A lie will be eventually exposed.

Yarım elma, gönül alma.

Dostluklarda küçük de olsa iyi sözler, davranışlar karşımızdakini mutlu eder.

Half an apple can please.

Sharing is the best way to please friends.

Yarından tezi bugündür.

En yakın zaman yarın değil, içinde yaşadığımız zamandır ve bu zamanı değerlendirmeliyiz.

Today is sooner than tomorrow.

It is best to appreciate and make good use of the present time because tomorrow is unpredictable.

Yaş kesen, baş keser.

Yeşil ağaçları korumak herkesin görevidir. Canlı bir ağacı kesmekle insan öldürme arasında pek fark yoktur

One who fells a living tree, chops a head.

It's everyone's responsibility to protect the trees.
There isn't much difference between chopping down trees and killing people.

Yazın gölge hoş, kışın çuval boş.

Gelecek hayatımız için gereken çalışmayı yapmadan yalnız günlük güzel yaşıyorsak gelecekteki zor günlere hazır olmalıyız.

The shade is nice in summer, the sack is empty in winter.

One who lies in the shade in summer, will not be able to find food in winter.

Yazın terlemeyenin, kışın ambarında ekini olmaz.

Gücü ve imkânı varken onu değerlendirip geleceğini düşünmeyenler zamanı geldiğinde zor durumda kalırlar.

If the person does not sweat in summer, he will not have crops in his granary.

If you don't work in summer, you don't get comfort in winter.

Yerin kulağı var.

Gizli kalması istenilen şeyler üzerinde çok dikkatli davranmalı, hiç umulmadık zamanda başkaları duyabilir.

The ground has ears.

Rumors, gossip, hearsay can spread amongst people, even if that was not the original intention.

"Walls have ears"

Yerini bilmeyen, yılda bir kat urba eskidir.

İnsan yapacağı işi önceden iyi kestiremezse, sık sık karar değiştirirse bir yere varamaz ve hep zarar görür.

Wear a suit only for the right occasion or throw it away in a year.

Plan wisely before attempting to achieve a goal or you will encounter hardship and loss.

Yıkılan ağaca balta vuran çok olur.

Kendini koruyamıyacak duruma düşene saldırmak kolaydır.

Plenty of people will axe a fallen tree.

A weak person is easier to attack or mistreat.

"Kicking a person when he's down"

Yol bilen, kervana katılmaz.

Hayatta amacının ne olduğunu bilen kişi herkesin peşine takılmaz.

If you know the way, you will not join a caravan.

A person who knows what his aims are will not follow a crowd.

Yol bilenle yürüyen, yorulmaz.

Bir işi bilenle birlikte yapan kişi yorulmaz.

If you walk with someone who knows the way, you will not get tired.

Doing work with someone who is competent makes life easy.

Yol, yürümekle; borç, ödemekle biter.

Bir yola koyulmak, bir işe girişmek ya da bir borcu ödemeye başlamak aynı anlamdadır, çünkü bir şeye başlamak bir anlamda bitirmek demektir. Yapılacak olan bir iş üzerinde devamlı çalışmakla başılır.

A road will end if walked; a loan will end if paid.

To finish something whatever it is, you have to strive for it.

Yoldan kal, yoldaştan kalma.

Yapılan bir iş, o işin birlikte yapıldığı kişi kadar önemli değildir.

You can give the way a miss but not a comrade.

It's more important who one does work with, than the work itself.

Yuvarlanan taş, yosun tutmaz.

Devamlı iş ve yer değiştiren kişi mal, mülk edinemez, başarısı devamlı ve yüksek olmaz.

A rolling stone gathers no moss.

A person who often changes a job and a place, will never amount to anything.

Yuvayı yapan, dişi kuştur.

Bir evi düzgün tutup idare etmek, o evin mutluluğunu sağlamak kadının elindedir.

The female bird makes the nest.

It's up to a woman to manage the house and keep the family happy.

"Men make houses, women make homes"

Yüksekten uçan alçağa konar.

Gerçekleşmesi mümkün olmayan şeyleri istemek.

He who flies high is bound to land low.

Trying to get something that might be impossible.

"What goes up must come down"

Yürük at, yemini artırır.

Bir iş için gayret gösteren kişi sonunda kazançlı çıkar.

An agile horse will earn more feed.

Making an effort will eventually benefit a person.

Z

Zahmetsiz rahmet olmaz.

Kişi arzu ettiği güzel ve iyi sonuçları ancak çaba göstererek ve sıkıntılara katlanarak elde eder.

No peace or mercy without enduring troubles.

Used to describe one who must endure the pain or troubles associated with the attainment of peace or a goal.

“No sweet without sweat”

Zaman insanı yener.

Kişi ne kadar güçlü olursa olsun, zamanla yaşlanıp güçsüzleşir.

Time will triumph over people.

Regardless of how strong a person may be, he will succumb to time as he ages and he will lose that strength.

Zaman sana uymazsa sen zamana uy.

İçinde bulunduğun ortam ve koşullar istediğin gibi olmayabilir. Etrafındakileri, senin düşüncelerini kabul etmelerini zorlayacağına, sen tutumunu değiştir ve nasıl davranman gerekiyorsa öyle yap.

If times do not fit you, you fit the times.

We are in a world that is changing fast. You cannot want it to be like you wish. However, you can adapt to the new world yourself, especially to understand the new generation.

“When in Rome, do as the Romans do”.

Zararın neresinden dönülse kârdır.

Sürekli zarara uğradığımız bir işten bir an önce vazgeçmeliyiz, böylece gelecek yeni zararlardan kurtulmuş, bir anlamda kâr etmiş oluruz.

Cutting losses at whatever point is a profit.

Continuous losses from a process or event should be stopped, so that any further losses are prevented, which at the end means a profit.

“It is never too late to mend”

Zengin arabasını dağdan aşırır, züğürt düz ovada şaşırır.

Zengin, para gücüyle en zor işleri başarır; züğürt ise parasızlıktan en kolay işi başaramaz.

The rich shall have his cart over the hills, the poor will get lost in the plain.

The rich have it easy.

Zenginin malı, züğürdün çenesini yorar.

Parası olmayan kişi zenginin malını konuşup hesaplar, dedikodu yapar, boşuna zaman öldürür.

A rich man’s wealth tires the poor man’s jaw.

Often used in describing one who is preoccupied with the affairs of others.

Zenginin sermayesi kasasında, alimin sermayesi kafasında.

Yerine göre akıl, paradan daha güçlüdür.

The rich has his capital in the safe, the wise in his head.

Wisdom is often more valuable than riches.

Zora dağlar dayanmaz.

Yeterli azim karşısında mutlaka başarı sağlanır.

Force can make mountains yield.

Enough effort can overcome every difficulty.

Zorla güzellik olmaz.

Bir kişiye istemediği şeyleri zorla yaptıramazsınız, beğenmediği şeyleri beğenmesini isteyemezsiniz.

It is no use forcing it.

You can't make people like something or someone they don't like.

"You can take a horse to water, but you cannot make it drink"

Zurnada peşrev olmaz, ne çıkarsa bahtına.

Kullanılan araç sınırlıysa sonuç ta ona göre sınırlı olacaktır.

One can not have a tune on a "zurna", whatever it plays you have to hear it.

If your tools are limited, so will the outcome be.

IDIOMS

**A-Z Turkish – English
With explanations**

DEYİMLER

**A-Z’ye Türkçe – İngilizce
Açıklamalı**

A

Aba altından sopa göstermek.

Kimseye fark ettirmeden birini tehdit etmek.

To show a club under a cloak.

To threaten someone by intimation.

Abbas yolcu.

Ben yola çıkıyorum.

I'm off now.

Said as one is about to leave.

Açıktaki kalmak.

İşinden olma, barındığı yeri kaybetme.

To be left out in the cold.

To lose a job or a home.

Açlık başına vurdu.

Açlık sonucu sersemledi, ne yapacağını bilemez duruma geldi.

Hunger has hit his head.

Unable to think straight because of hunger.

Adı çıkmış dokuza, inmez sekize.

İnsanda bırakılan intiba iyi veya kötü kolay değişmez.

A given name is not going to change.

A good or bad impression one has about others cannot change easily.

"Give dog a bad name and hang it"

Agob'un kazı gibi bakmak.

Olup bitenleri anlayamayıp aptal aptal bakınmak.

To gape like Agop's goose.

To stare foolishly.

Ağırdan almak.

Bir işi yavaşlatmak.

To avoid excess.

To do something slowly.

Ağız kulaklarına varmak.

Çok sevinmek.

Having a mouth that runs to the ears.

Being extremely happy.

Ağızdan çıkan kulağın duysun.

Kızgın olan kişi ağızdan çıkacak lâfları tartıp, düşündükten sonra söylemeli.

Hear what you say.

People should first think then speak, especially when they are angry.

Ağzını hayıra aç.

Birşeyin kötü sonuçlanacağını söyleme.

Speak no evil.

Say something cheerful.

Ahmak ıslatan yağmur.

İnce ince yağan yağmur.

Fool's rain.

Drizzle.

Akla yakın.

Uygun kabul edilen.

Reasonable

Being appropriate.

Aklı bir karış havada.

Gerçekleri düşünüp göremeyen kişi.

His mind is up in the air.

Someone who cannot see the truth.

Akmasa damlar.

Çok olmasa da az bir kazanç sağlar.

If it doesn't flow, it will drip.

It won't be abundant but it will be a small and regular income.

Akşamdan kalma.

Geceki sarhoşluğu üstünden atamama.

Hang over from the night.

Being under the influence of alcohol one has taken the night before. Having a hang-over.

Alan da pişman almayan da.

Alan kişi çok para ödediği için üzülür, alamayansa yeteri kadar parası olmadığına üzülür.

The buyer is regretful; the one who missed out is regretful too.

The buyer is regretful because he paid too much and the one who missed out is unhappy because he cannot afford it.

Alan razı, satan razı.

İki taraf ta hoşnutsa başkasının bunu kötülemeye hakkı yoktur.

The seller is happy and so is the buyer.

If both sides are happy, others should not complain.

Alemin bulguru için kendi buğdayından vazgeçme.

Daha iyisini elde etme uğruna elindekini yitirmek.

Don't trade your wheat for another's cereal.

Do not risk what you already have for the want of something better.

Alınmış hayırduası var.

İyi davranışlarından dolayı hayırdualar onu tehlikelerden korudu.

He had some blessings.

His previous good deeds protected him from danger.
"Counting his blessings"

Ali'nin külahını Veli'ye, Veli'nin külahını Ali'ye giydirmek.

Parası olmadığı için birinden aldığını ötekine, ötekinden aldığını da bir başkasına vererek işini yürütmek.

"To rob Peter to pay Paul"

Allah beterinden saklasın.

Kötü bir olay yaşanmıştır, daha kötüsünden tanrı korusun.

May God protect us from worse situations.

Said after an unfortunate incident.

Anasından emdiği süt burnundan gelmek.

Bir işi yaparken karşılaşılan güçlükleri yenmekte sıkıntı çekmek.

To have ones mother's milk come out of one's nose.

To face extreme difficulty in accomplishing a goal.

Anca beraber, kanca beraber.

İyi veya kötü, bu işi hep birlikte yapacağız.

We'll stick together through good and bad.

Good or bad, we will do this job all together.

Armudun sapı var, üzümün çöpü var.

Her şeye bir kusur bulup, hiç bir şeyi beğenmemek.

The pear has a stalk and the grape has seeds.

Having the tendency to find fault in people and situations; being too picky.

Aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık.

İnsana yakın iki kişinin birbirine zıt fikirleri savunması durumunda, hangisinin doğru, haklı olduğunu söylemek, her iki tarafı da kırmayacak şekilde nasıl davranacağını karar verememesi.

If I spit up there is a moustache, if I spit down there is a beard.

Used for situations in which a person thinks about two situations, and cannot decide which one to choose.

“Between the devil and the deep blue sea.”

“Between a rock and a hard place”.

Atı görür okşar, suyu görür susar.

Gördüğü her şeyi gerekmesede edinmek, tatmak ister.

On seeing a horse, he will pat it; on seeing water, he gets thirsty.

Having the desire to taste and acquire everything one sees.

Ayağının altına karpuz kabuğu koymak.

Yolunu bulup bir başkasını işinden uzaklaştırmak.

To place watermelon peel under one's foot.

To find a way of making one lose his job.

Aynı tas aynı hamam.

Değişen bir durum yok, hepsi de benzer ve olduğu gibi.

Same bowl, same bath-house.

Nothing has changed. Everything remains the same..

Ayrarı yok içmeye, atla gider sıçmaya.

Yoksulluğunu göz önüne almadan aşırı harcamada bulunmak.

With no buttermilk to drink, he rides a horse to go and shit.

One who is extravagant beyond his means.

Ayranım budur, yarısı sudur.

Yaptığım iş tam değil fakat bu kadarını yapabilirim.

This is my buttermilk, and half of it is water.

I know what I've done is not perfect, but it's the best I could do.

B

Bağdat harap.

Karnım çok aç.

Baghdad is in ruins.

I am wrecked with hunger.

Bal gibi geçinirken sirkeye dönüşmek.

Aile ya da toplum bireyleri uyum ve sevgi ile yaşarken aralarının bozulup kırınglaşmaları.

The relationship turned to vinegar when it was like honey.

The relationship turned sour.

Baltayı taşa vurmak.

Farkında olmadan birine dokunacak söz söylemek.

To hit the axe on a stone.

To hurt someone's feelings unintentionally.

Baş tacı etmek.

Çok sevip, çok değer vererek üstün saygı göstermek.

To make a head-crown out of someone.

To love and respect someone dearly.

Başını kaşıyacak vakti olmamak.

Çok meşgul olmak.

Not having the time to scratch one's head.

To be extremely busy.

Bir akıl ya yaza ya kışa.

İşlerin çokluğunda kişinin bütün olayları düşünmekte yetersiz kalması.

One mind is either for summer or for winter.

One can only cope with so much! Used when extremely busy.

Bir çuval inciri berbat etmek.

Yolunda iyi giden bir işi, yanlış davranışla kötü duruma sokma.

To spoil a sackfull of figs.

To complicate matters with an inappropriate action/intervention.

Bir kulağından girdi öbüründen çıktı.

Söylenenleri dikkatle dinlememe.

It went in one ear and out the other.

Not taking a notice of what was said.

"In one ear and out the other"

Bir kuruş bile etmez.

Çok değersiz olmak.

Not even worth a penny.

To have no value.

Bir pire için yorgan yakmak.

Önemsiz şeylere kızarak daha büyük zarar verecek davranışta bulunmak.

To burn a quilt for a flea.

To cause a great loss while trying to fix an insignificant problem.

Bir taş altında, bir taş üstünde.

Gizli kalması gereken şeyler açığa vurulmaz.

One stone at the bottom, one stone on the top.

One must keep secrets to oneself.

Bir taşla iki kuş vurmak.

Bir işi yaparken yararlı iki sonuç elde etmek.

To kill two birds with one stone.

To achieve two results with one activity.

Bulanık suda balık avlamak.

Karışık bir durumdan yararlanarak çıkar sağlamak.

To fish in muddy waters.

To use a messy situation for one's own advantage.

C

Ciğeri beş para etmez.

Değersiz bir kişi olmak.

His liver is not even worth five penny.

A worthless person.

Cinleri başına çıkmak.

Çok öfkelenmek

To have one's djinns at one's head.

To be furious.

Ç

Çaresiz kalmak.

Bir çözüm yolu, çıkar yol bulamamak.

To have no solution left.

Unable to find a solution or a way of solving a problem .

Çelik gibi.

İnce fakat güçlü.

Like steel.

Very strong.

Çenesi düşük.

Gereksiz konularda sık ve uzun uzun konuşan.

To have a jaw wide open.

To be very talkative.

Çoğu gitti azı kaldı.

Bir işin sonuna yaklaşmış olmak.

Most gone, little left.

Most of the job is done.

Çorap söküşü gibi gitmek.

Başlayan bir işin kolayca devam etmesi.

To run like the unravelling of a stocking.

Progressing smoothly.

D

Dağdan gelip bağdakini kovmak.

Bir yere, işe sonradan gelen kişinin orada emek verip çalışanların yerini almağa çalışması, onları küçümsemesi.

The mountain man is driving away the established gardener.

Used when a new and inexperienced worker tries to undermine the efforts of more senior and experienced employees in order to take over their position.

Dam üstünde saksığan, vur beline kazmayı.

Bu deyim saçma söz konuşanlar için söylenir.

A magpie on the roof, strike the pick-axe on its back.

Something non-sensical.

Dangalaklık etmek.

Yerli yersiz ve kaba konuşmak.

To be a boor.

To speak impolitely or inappropriately.

Deli Raziye.

Davranışları delice olan, şımarık kız.

Mad Raziye.

Easily excited, spoilt girl.

Denizde balık.

Ele geçirilmesi çok güç.

A fish in the sea.

Someone who is difficult to locate or get hold of .

Dereyi görmeden paçaları sıvamak.

Daha sonuç belli olmadan olmuş gibi davranmak.

Rolling up your trousers before the creek is in sight.

Counting your chickens before they hatch

Dış kapının dış mandalı.

Çok uzak akraba.

The back latch of the gate.

A very distant relative.

Dibine darı ekmek.

Eline geçirdiği şeyi sonuna kadar tüketmek.

To plant a corn kernel in the deep end.

To squander until there is nothing left.

Diken üstünde durmak.

Huzursuz olmak.

To sit on a thorn.

To be uneasy.

Dikiş tutturamamak.

Bir işte ya da bir yerde uzun süre kalmayı başaramamak.

Inability to hold a stitch.

Unable to hold down a job.

Dilenciye hıyar vermişler, eğri diye beğenmemiş.

Yapılan bir iyiliğin değerini bilmeyip eleştirmek.

The beggar was given a cucumber and he didn't like it because it was curved.

Not being appreciative.

Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak.

Daha iyi bir şeyi elde etmek isterken, elinde olanı da kaybetmek.

Losing the bulghur at home while chasing after rice in Dimyat.

Losing what one already has chasing after something else.

Doksan kapının tokmağını kaldırmak.

Birçok yere uğramak.

To knock on ninety doors.

To drop into many places. To apply everywhere.

Doluya koydum almadı, boşa koydum dolmadı.

Bir işin çıkmaza girmesi.

I put it in the full one, it wouldn't take it, I put it in the empty one, it didn't fill up.

Being stuck between two equally bad solutions.

Dört köşe olmak.

Çok zevk almak, çok keyiflenmek.

To become square.

To be extremely satisfied; to enjoy immensely.

Dut yemiş bülbüle dönmek.

Neşe içinde çok konuşurken, birden sesi çıkmaz olmak.

Like a nightingale that ate a mulberry.

To suddenly change from being a cheerful, talkative person to a very quiet person.

Dünyanın derdi seni mi gerdi?

Başkalarının problemleri ile kendini üzen kişi.

Are you stressed about the world's problems?

Worrying about others' problems.

Dürbünün tersiyle bakmak.

Bir şeyi küçümsemek, olduğundan daha önemsiz görmek.

To view with the wrong side of the binoculars.

To undermine the value of something.

E

Ekmek elden su gölden.

Kendisi çalışmayıp başkasının kazancıyla geçinenin durumu.

Bread from others, water from the lake.

The state of carefree individuals who rely on others for accommodation and sustenance.

Ele verir talkını, kendi yutar salkımı.

Başkasına verdiği akli kendi durumuna uygulamamak.

He gives everyone advice, but he swallows it whole.

Someone who doesn't heed his own advice.

Elekten geçirmek.

İyi kötüyü, doğruyu yanlış biribirinden ayırmak.

To put through a sieve.

To carefully judge right from wrong and good from bad.

Elin gözündeki çöpü görür, kendi gözündeki merteği görmez.

Kendinde bulunan büyük kusurları görmezlikten gelip başkalarının küçük kusurlarını dedikodu konusu yapar.

To ignore a stick in his own eye while pointing to a dust particle in someone else's eye.

To gossip relentlessly about other people's minor faults when one has major faults of their own.

Elinden geleni ardına koma.

Yapabileceğin bütün kötülükleri yap.

Confront me with all that you can.

Do as you please.

Ensesi kalın.

Parası bol, sözü geçer.

He has a thick neck.

One who has a lot of money and power.

Eşeğe kızıp semeri dövmek.

Kızdığı kişinin güçlü olduğunu bilen, hıncını etrafındaki masum insanlardan alır.

He beats the packsaddle when he is angry with the donkey.

Taking out one's anger on others who are weaker than themselves or who are undeserving.

Eşek şakası.

Kaba ve incitici el şakası.

A donkey's joke.

A practical joke.

At da elinde bıçak da.

Varlıklı, güçlü kuvvetli ve dilediğini yapabilen kişi.

To have a horse and a knife in one's hand.

To possess money, power and strength to do anything one desires.

F

Feleğin çemberinden geçmiş.

Hayatın zorluklarından geçerek deneyim kazanmak.

Who has suffered the ups and downs of fortune.

Gaining experience through hardship in one's life.

Firavun kesildi.

Çevresindeki kendinden güçsüzlere sert ve kötü davranan kişi.

To be Pharaoh.

To be harsh and oppressive towards others.

Fukaranın düşkününü beyaz giyer kış günü.

Toplumsal saygısını kaybeden kişiler ters davranışlardan çekinmezler.

A poor man wears white in mid-winter.

When one's down and out, one doesn't care.

G

Göz açamamak.

Yoğun işler yüzünden başka bir şeyle ilgilenme olanağı bulamamak.

Can't open an eye.

Inability to find time for other things.

Göz boyamak.

El çabukluğuyla görülmeyecek hızda hile yaparak ya da gösterişle birini yanıltmak.

To hoodwink.

To fool somebody by cheating or by giving it a glossing over.

Göz dikmek

Bir şeyi ne pahasına olursa olsun ele geçirmeyi istemek.

Having one's eye on something.**Göz göre göre.**

Bir işi herkesin gözü önünde yapmak.

In front of one's bare eyes.

To attempt a risky task while others are watching.

Göz nuru dökmek.

İnce, uğraştıracı bir iş üzerinde dikkatle çalışmak.

To scrutinize over a job.

To work with precision.

Gözleri dolmak.

Üzülme veya duygulanma nedeniyle gözlerinde yaş birikmek.

Tears welling up in eyes.

To have tears in eyes as a result of being sad.

Gözleri sulanmak.

Herhangi bir etkenle gözleri yaşarmak.

Watering eyes.

To have tears in eyes.

Gözü doymamak.

İnsanlar genellikle elde ettikleriyle yetinmeyi bilmezler, daha fazlasını isterler.

Being greedy.

People generally can never be satisfied with what they have, they always want more.

“The more you have, the more you want”

Gözünde tutmek.

Çok göreceği gelmek.

To long for.

To miss someone dearly.

Gözünü daldan budaktan sakınmamak.

Tehlikeli işlere girmekten korkmayan.

He who does not protect his eyes from the branches of trees.

The proverb is used for a person who is very brave and does not hesitate to undertake dangerous tasks.

Gündüz silahlı, gece külahlı.

Kendini iyi bir insan gibi gösteren, fakat kimseye sezdirmeden kötü işler yapan kimse.

Armed at daytime, pious at night.

A sneaking person pretending to be a good man.

“Dr Jekyll and Mr Hyde”

H

Hamama gider kurnaya, düğüne gider zurnaya aşık olur.

Çabuk gönül kaptıran, sevgisinde kararsız, şıpsevdi olan.

He goes to the bathhouse and falls in love with the trough; he goes to a wedding and falls in love with the shrill pipe.

One who is quick to fall in love. Hasty and thoughtless devotion. Fickle.

Hanya'yı Konya'yı öğrenmek.

Gerçekleri farketmek.

To find out about Khandia and Konya

To learn the brutal truth.

Har vurup harman savurmak.

Elindeki parasını ya da zamanını hesapsızca harcıyıp tüketmek.

A spendthrift.

To spend money without any considerations.

Havada bulut, sen onu unut.

Bunu aklından tamamen çıkar.

Clouds in the air, forget about this.

Forget it.

“Helva” demesini de bilirim, “halva” demesini de.

Her ortamda nasıl hareket edileceğini, nasıl konuşulacağını çok iyi bilirim.

I know how to say “helva” as well as “halva”.

I can easily adapt to any situation.

Hem suçlu hem güçlü.

Suçlu olduğunu bildiği halde karşısındakini bastırmaya çalışan kişi

Guilty and strong.

Someone who knows he is guilty but tries to overpower the other person.

Her havadan çalmak.

Her durumu her işi bilip anlamak.

To play all tunes.

To have the capacity to understand and do many tasks.

“Jack of all trades”

İ

İçgüveysinden hallice olmak.

Yaşamı sıkıntılı olanlardan biraz daha iyice olmak.

To feel a little better than a man living with in-laws.

To be in a slightly better condition than those who are suffering.

İçi beni yakar, dışı eli.

Bir kişinin içinde bulunduğu durum başkalarına göre iyi olabilir, fakat esasında böyle değil. Yani her şey dıştan görüldüğü gibi değil.

Appearances are deceiving.

A situation which a person is in might look good for others. However, it is not how it seems.

“Don't judge a book by its cover”

İçli dışlı olmak.

Birbirinden hiçbir şey saklamayacak kadar yakın arkadaşlık kurmak.

To be very friendly with someone.

Close friends sharing everything due to knowing each other inside and out.

İnce eleyip sık dokumak.

Bir işi yaparken çok fazla incelemek.

Sift fine, weave close.

To work meticulously.

İncir çekirdeğini doldurmaz.

Çok küçük ve önemsiz olay.

Not enough to fill a fig seed.

Totally insignificant.

İpe un sermek.

İstenilen işi yapmamak için geçersiz nedenler göstermek.

Hanging flour on a clothes-line.

Finding unreasonable excuses to avoid doing something.

İşleri sıkı tutmak.

Yaptığı işi iyice denetim altına almak.

To keep jobs under tight control.

To work diligently and effectively.

K

Karagözlük yapmak.

Gülünç davranışta bulunmak.

To do a Karagoz.

To be hilarious.

Karınca kararınca.

Önemsiz küçük de olsa, gücünün yettiği kadar yapmaya çalışmak.

An ant as it can.

To do one's best.

Kazı koz anlamak.

Lâfi ters anlamak.

To mistake a goose for a walnut.

To completely misunderstand something.

Kılı kırk yarmak.

Birşeyi çok ayrıntılı olarak irdelemek.

To split hairs.

To be extremely careful about small details

Kırk yılda bir.

Çok seyrek olarak.

Once every forty years.

Very rarely.

"Once in a blue moon".

Kimin arabasına binerse onun türküsünü çağırmak.

Yanlış veya doğruluğuna bakmadan bir kişinin hangi taraftan çıkar elde edecekse, o tarafın istediği gibi hareket etmesi.

Plays the tune in accordance to the audience.

One who wants to benefit, will do anything another person is saying regardless of being wrong or right.

L

Lâf olsun torba dolsun.

Sırf bir şey söylemiş olmak için değersiz sözler söylemek.

Just for the sake of talking.

People sometimes talk just for the sake of talking.

Their words mean nothing.

N

Nerde çalgı orda kalgı.

Eğlence düşkün olanlar, eğlenceye gitmekten çalışmaya zaman bulamazlar.

Some can't stop having fun.

Some people do not get any work done because they can't stop entertaining themselves.

Nor der peynir demez.

Sözünde ve düşüncesinde direnen inatçı kişi.

He will say cottage cheese but not fetta cheese.

Someone who insists they are right. Obstinate.

Nuh der, Peygamber demez.

Kendi söylediklerinde direnen, düşündüğünü inatla savunan kişi.

He says Noah but not prophet.

Someone who is very obstinate, arguing his point of view.

"He is as stubborn as a mule"

O

Ocağına incir dikmek.

Birinin evini barkını dağıtmak.

To plant a fig-tree where his hearth is.

To destroy one's home.

On parmağında on marifet var.

Çok becerikli kişi.

There are ten different skills in his ten fingers.

A very talented person.

Oturduğu dalı kesmek.

Kendi çıkarına aykırı davranmak.

To cut the branch on which one is sitting.

To do something against one's self-interest.

Ö

Öküz altında buzağı aramak.

Olmayacak bahanelerle suç ve suçlu bulmaya çalışmak.

To search for a calf under an ox.

One who tries to find an excuse to blame others.

Öküz öldü, ortaklık bitti.

İnsanların aralarında bulunan yakınlığı oluşturan nedenler ortadan kalkınca aralarındaki yakınlık da son bulur.

The ox died, the partnership finished.

When the reason which makes two people close disappears, their close relationship dies out as well.

Ölme eşeğim ölme, kenkerler yeşerecek.

Zor zamanda gelecekten umut etmek, sabırlı olmak.

Don't die my donkey; it will be green grass in spring.

People cling on to hope of better and prosperous days to come.

P

Pabucu dama atıldı.

Daha yeni bir şeyi bulduğunda eskisinin gözden düşmesi.

His shoes had been thrown on to the roof.

When a person has something new, he dispenses with the old one.

Para ile değil sıra ile.

Herşeyin bir sırası var.

In time, not for the money.

Everything in good time.

Pireyi deve yapmak.

Önemsiz bir olayı büyütme.

To make a camel of a flea.

To over-exaggerate.

Portakal ağaçta, bu laf buraşta (burada).

Gizliliğe önem ver, gizli saklı olanı açığa vurma.

The orange is on the tree; words are here with me.

One must keep secrets to oneself.

S

Sağırlar birbirini ağırlar.

Kimse kimsenin söylediğini dinlemiyor.

The deaf entertain each other.

Nobody listens to what the others say.

Sen giderken ben gelirdim.

Yapmak istediğin olayları senden iyi bilirim, beni aldatamazsın.

When you were going, I was coming.

You cannot deceive me as I know better.

Sinek bile kanadını oynatmaz.

Çok sıcak bunaltıcı gün.

Even a fly will not move its wings.

A very tiring and hot day.

Soğan tartmak.

Otururken uyuklayan kişinin başının yana bükülmesi.

To weigh onions.

To fall asleep while sitting and tilt one's head to the side.

Söz bir Allah bir.

Allahın birliğine nasıl inanıyorsan, sözümün değişmeyeceğine de inan.

My promise is as good as God is one.

I swear to God.

Ş

Şeytana benzemek.

Çok kurnaz olmak.

Like the devil.

To be cunning.

T

Tarakta bezi olmayan.

Bir durumla, işle ilgisi olmayan.

Having no rag in the comb.

Having nothing to do with it.

Tavşan uykusu.

Tetikte, en küçük seste uyanılan uyku.

Rabbit sleep.

A short nap. Cat nap.

Tavşana kaç tazıya tut demek.

İki taraflı oynamak.

Telling the hare to run, and the hound to chase.

"A bob each way"

Tavşanın suyunun suyu, dıĒdının dıĒdıĒı.

Bir şeyle çok uzaktan ilgisi olan.

A very distant connection.

Used to explain something which is not connected,
very confusing and meaningless.

Tencere yuvarlanmış kapaĒını bulmuş.

Aynı düzeyde olan iki şeyin, kişinin birleşip birbirini tamamlaması.

Matching lid finds the pan.

Some people manage to find a match made in heaven. Usually used for perfect marriages and friendships.

“Birds of a feather flock together.”

Tereyağından kıl çeker gibi.

Çok kolaylıkla, kimseye zarar vermeden.

Like pulling a hair from butter.

Very easily.

Tozdan dumandan ferman okunmamak.

Çok karışık durumlarda toplum yaşamını düzenleyen yasaların geçerliliğini yitirmesi.

To be unable to read a command because of dust and smoke.

In times of political unrest or war, the law cannot be enforced.

Turnayı gözünden vurmak.

Çok önemli bir olanağı ele geçirmek.

To hit the crane in the eye.

To hit the jackpot.

Yağmur yağarken küpünü doldurmak.

Fırsatlar geldiği zaman onları kullanmasını bilmeli.

Fill your pot while it is raining.

People should take advantage of opportunities when they arise.

Yağmurdan kaçarken doluya tutulduk.

Tehlikeden kaçarken daha tehlikeli bir duruma düşmek.

To be caught in the hail when running away from the rain.

Trying to escape from an awkward situation, ending up in another which is worse.

Yangına körükle gitmek.

Kötü bir şeyi desteklemek, anlaşmazlığı zorlaştırmak.

To add fuel to the flames.

To support something bad, or to make the situation harder.

Yemin etsem başım ağrımaz.

Bunun gerçek olduğuna, hiç korkmadan yemin edebilirim.

If I swore to it, I would not get a head-ache.

I swear it is true.

Yılanı sen tut, gözüne ben bakayım.

Teklikeyi sen göğüsle, çıkarı benim olsun.

You take hold of the snake while I watch its eyes.

You can face the danger while I reap the rewards.

Yoluna can vermek.

Birinin uğruna ölmek.

To forsake one's life for another.

Willingness to die for another out of love or respect.

Yorgan gitti kavga bitti.

Anlaşmazlığın nedeni ortadan kalkınca çekişme kalmadı.

The quilt is gone and so has the argument.

Whatever caused the disagreement no longer exists.

Yükte hafif pahada ağır.

Küçük ama değerli birşey.

Something small but precious.

“Good things come in small packages”

Yüz verdik astar da ister.

Biraz ilgi gören kişinin fırsat bilerek büyük yarar sağlamak istemesi.

To want the lining when one's been given the outer covering.

People do not always appreciate a good deed and ask for more.

Z

Zeytinyağı gibi üste çıkmak.

Bir konuda haksız olduğu halde kurnazca kendini haklı çıkarmaya çalışmak.

To come to surface like olive oil.

One who tries to get the better of an argument, either by cheating or skill, even if at times he is wrong.

KAYNAKÇA / BIBLIOGRAPHY

Resimli Temel Türkçe Sözlük (Kemal Demiray – 3. Baskı, 1988, İstanbul) İnkilâp Kitapevi

Türkçe Sözlük (Mehmet Ali Ağakay – 4. Baskı, 1966, Ankara)
Türk dil Kurumu Yayınları

Türkçe Sözlük 1 ve 2 (Genişletilmiş 7. Baskı, 1983, Ankara
– Türk Dil Kurumu Yayınları

Büyük sözü dinleyenler için Atasözleri Sözlüğü (Vural Sözer – 3. Baskı, Şubat 2001, İstanbul) Epsilon Yayıncılık

Geniş Kapsamlı Deyimler Sözlüğü (Vural Sözer – 3. Baskı, Şubat 2001, İstanbul) Epsilon Yayıncılık

Atasözleri ve Deyimler sözlüğü

1. Atasözler Sözlüğü, 2. Deyimler Sözlüğü
(Ömer Asım Aksoy – 3. Baskı, 1981, Ankara)
Türk Dil Kurumu Yayınları

Altın Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü (Ülkü Kuşçu ve Hüseyin Kuşçu – Genişletilmiş Yeni Baskı, 2006, İstanbul)
Altın Kitaplar Yayınevi

İngilizce-Türkçe ve Türkçe-İngilizce Karşılaştırmalı
Atasözleri
(A. Hulusi Çekiç – 1. Baskı 1976, Ankara)
Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü (Mustafa Gökçeoğlu – 3. Baskı, 1997, Lefkoşa) Galeri Kültür Yayınları

Golden Dictionary, English-Turkish / Turkish-English
(Necmettin Arikan et. El. Altın Kitaplar, 1999)

Advanced Learner's English Dictionary (Harper Collins
Publisher – 4th Edition, Glasgow, Great Britain)

Standard English Dictionary, English-Turkish / Turkish-
English (Resuhi Akdimen, Ekrem Uzbay, Necdet Özgüven –
1993, Istanbul)

The Concise Oxford Turkish Dictionary
Turkish-English / English-Turkish (A.D. Alderson and Fahir
İz – Reprint 1974, Great Britain) Oxford University Press

Collins English Dictionary (Reprint 1981, Glasgow – Wm.
Collins Publishers Pty Ltd, Sydney 2001)

The World Book Dictionary Volume 1 and 2 (1978 Edition,
USA)

World Book Encyclopaedia

The World Book Complete Word Power Library Volume 2
(1984 Revised Printing, USA) World Book Encyclopaedia

Since their migration to Australia, the Western Thracian Turkish community has shown a great interest in education.

Against all odds, instruction in the Turkish language began in 1972 in the home of a Turkish teacher from within the community. In 1973, four teachers together with some keen young family members established the Western Thrace Turkish School which comprised more than 30 students. Instruction in the Turkish language continued every weekend in the home of two families from the community who shared accommodation.

The School, which belonged to the Australia Western Thrace Turkish Association, relocated to Prahran College in 1976 and continued providing weekend education for primary and secondary students. The School continued to function by hiring state schools which were in close proximity to Prahran and the Association building.

In 2006, the School relocated to Australia Western Thrace Turkish Association's building in Windsor and continues to provide education in Turkish to Primary students on the weekends.

*****

Batı Trakya Türkleri Avustralya'ya göç ettikleri günden beri eğitime önem veren bir toplumdur.

Bütün imkânsızlıklara rağmen, 1972'de 5-6 öğrenci ile Türkçe eğitim bir öğretmenin evinde başladı. 1973'de Batı Trakyalı 4 öğretmen ve genç aileler elele vererek 30'dan fazla öğrenci ile Avustralya Batı Trakya Türkleri Okulu'nu kurdular ve iki velinin paylaştığı evi hafta sonlarında kullanarak Türkçe eğitime devam ettiler.

Batı Trakya Türkleri Derneği'ne ait olan bu okul, 1976'da Prahran Kolej'i'de, daha sonra Prahran semtine ve Derneğe yakın olan okulları kiralayarak hafta sonlarında ilk ve ortaöğretimi sürdürdü.

2006 ders yılında Okul, Avustralya Batı Trakya Türkleri Derneği binasına taşındı ve ilköğretim düzeyinde devam ediyor.

ISBN 978-0-646-48033-6